

HELSINGIN KAUPUNGIN

**Vuoden 2023 talousarvio-
ehdotuksen raami sekä
talousarvio- ja
taloussuunnitelma-
ehdotuksen
2023–2025
laatimisohteet**

Khs 27.6.2022

Julkaisija Helsingin kaupungin kaupunginkanslia
Osoite PL 20 (Pohjoisesplanadi 11–13)
00099 HELSINGIN KAUPUNKI

Helmi Strategia ja talous/Kaupungin ja talous/Talousarvio
Tilaukset Helsingin kaupungin kaupunginkanslia
puh. (09) 310 36271

Jakelu sähköposti anne.alanko@hel.fi

Helsingin kaupungin digipaino
Helsinki 2022

SISÄLLYSLUETTELO

Sivu

1. TIIVISTELMÄ	1
2. JOHDANTO.....	3
3. VUODEN 2023 TALOUDEN JA TOIMINNAN SUUNNITTELU	4
STRATEGISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTTAMINEN	4
VÄESTÖKEHITYS JA ENNUSTE	4
SOTEPE-UUDISTUKSEN VAIKUTUS TALOUSSUUNNITELMAN 2023–2025 VALMISTELUUN	6
YLEINEN TALOUSTILANNE	11
HELSINGIN KAUPUNGIN TALOUDELLINEN TILANNE VUODEN 2022 KESÄLLÄ	13
VUODEN 2023 TALOUSARVIOEHDOTUKSEN RAAMI	15
VUODEN 2023 TALOUSARVIOEHDOTUKSEN RAAMIN POHJANA OLEVA TULOS- JA RAHOITUSLASKELMA 2023-2025.....	24
KAUPUNKITASOINEN INVESTOINTIRAAMI.....	27
LINJAUKSIA VUODEN 2023 TALOUSARVIOEHDOTUSTEN VALMISTELUUN	28
<i>Kertapalkitseminen.....</i>	<i>28</i>
<i>Työsuhdeasuntojen subventio.....</i>	<i>28</i>
<i>Työterveyshuollon laatukilpailutus</i>	<i>28</i>
<i>Työkykyjohtamisen kyvykkyyden vahvistaminen.....</i>	<i>28</i>
<i>Kaupunkiyhteinen tuottavuustavoite</i>	<i>29</i>
<i>Säätiöiden ja osakeyhtiöiden pääomittamiset.....</i>	<i>29</i>
<i>Valtionperinnöt.....</i>	<i>31</i>
<i>Vuokramallin muutos.....</i>	<i>31</i>
<i>Ilmastobudjetti.....</i>	<i>32</i>
<i>TA-rakenteen muutokset.....</i>	<i>33</i>
4. TALOUSARVIOALOITTEET	35
5. TULOSBUDJETIT JA TOIMINTASUUNNITELMAT.....	36
6. VUODEN 2023 TALOUSARVIOEHDOTUKSEN VALMISTELUN AIKATAULU	38

27.6.2022

1. TIIVISTELMÄ

Talousarvioehdotuksen 2023 raami ja laatimisohteet perustuvat:

- Yleisen talouskehitykseen ja sotepe-muutoksen huomioimiseen kaupungin verorahoituksessa 2023–2025
- Sotepe-muutoksen ja HKL:n yhtiöittämisen huomioimiseen strategian taloustavoitteissa (ml. sisäinen laskutus kaupungin ja sotepe:n välillä)
- Kaupunkistrategian käyttötalouden vastuuperiaatteeseen sekä kokonaisinvestointien mitoittamisen tavoitteisiin (toiminnan ja investointien rahavirran taso sekä lainakannan kasvu)

Helsinki toteuttaa vastuutaan julkisen talouden kestävyden turvaamisessa. Kaupunkistrategian mukaisesti vuoden 2023 raami perustuu valtuustokauden alussa käyttömenojen kasvun vastuuperiaatteeseen, jossa käyttömenojen kasvu sidotaan kustannustason ja väestönkasvun muutokseen sekä strategiassa asetettuun tuottavuustavoitteeseen. Strategian mukaisesti vuosittaiset talousarviot, ja tätä edeltävä talousarvioehdotuksen raami, eivät ylitä vastuuperiaatteen mukaista menotasoa.

Vastuuperiaatteen piiriin kuuluvat uuden talousarviohierarkian mukaisesti pääluokat 1–4, eli luvuista huomioitu pois pääluokan 5 luvut eli uusi Sotepe-toimiala, joka on valtiörahoitteinen ja ei kuulu vastuuperiaatteen piiriin.

Kaupunkitasoinen käyttötalouden kokonaisraami toimintamenoille vuodelle 2023 on 2 124 626 000 euroa, kun huomioidaan kaupunkitasoiset velvoitteet 7,7 miljoonaa euroa. Kaupunkitasoisen kokonaisraamin mukaisten toimintamenojen kasvuprosentti on 2,21 % verrattuna talousarvioon 2022.

Kaupunkistrategiassa todetusti Helsinki on viime vuosina lisännyt investointejaan rohkeasti. Vastedeskin rohkea kasvu ja investoinnit luovat edellytykset vahvalle kaupunkitaloudelle. Investointien suunnittelussa tulee toimia pitkäjänteisesti ottaen huomioon hankkeiden suunnittelun ja toteutuksen edellyttämä yhtä talousarviokierroksen vaihetta pidempi aikajänne. Talousarvioehdotuksen raamissa suunnitelmakaudella 2022–2025 kokonaisinvestoinnit on mitoitettu vuoden 2022 talousarvion 10-vuotisen investointiohjelman tasojen mukaisesti. Raamin 2023 toiminnan ja investointien rahavirta on kaupunkistrategian alijäämätavoitetta heikompi, jonka seurauksena strategiakauden investointitasoja voidaan joutua sopeuttamaan talousarvioehdotusten yhteensovitusvaiheessa tai tulevilla talousarviokierroksilla.

Kaupunkistrategian mukaisesti toiminnan ja investointien rahavirta voi olla alijäämäinen valtuustokauden aikana yhteensä enintään julkisen talouden suunnitelmassa ja kuntatalousohjelmassa paikallishallinnolle asetetun alijäämätavoitteen verran (-0,5 % BKT:sta). Alijäämätavoitetta laskettaessa on huomioitu HKL-

27.6.2022

liikelaitoksen yhtiöittämisestä johtuvat joukkoliikenneinvestointeihin kohdistuvat kaupungin takausvastuut (HKL:n investointeja siirtyy yhtiölle).

Vuoden 2021 aikana on tilastoitu ja vuoden 2022 aikana ennustetaan toteutuvaksi rakennuskustannusten merkittävää kustannusnousua. Venäjän käynnistämä hyökkäys Ukrainaan on aiheuttanut merkittävää epävarmuutta rakennusmateriaalien saatavuuteen ja toimitusaikoihin, mikä vaikuttaa rakennushankkeiden kustannuksiin ja hankkeiden käynnistymisedellytyksiin.

Investointien ohjelmoinnissa vallitseva epävarmuus tulee huomioida hankkeiden priorisoinnissa ja aikataulutuksissa. Talousarvioehdotuksiin sisältyvää investointiohjelmaa laadittaessa on priorisoitava lakisääteisten palvelutarpeiden ja kokonaistaloudellisen omaisuuden hallinnan hankkeita sekä asuntotuotantotavoitteen (8 000 asuntoa) ja kaupunki uudistuksen toteuttamista edistäviä hankkeita. Hankkeet tulee ohjelmoida toteutettavaksi oikea-aikaisesti siten, että kaupungin eri tavoitteiden tasapainoinen toteuttaminen on mahdollista.

Kaupunkistrategian keskeisenä tavoitteena on, että kaupungin investointeja ohjataan kokonaisuutena. Hankkeiden kustannustason nousu edellyttää rakentamishojelmien ja hankkeiden ohjelmointien uudelleen tarkastelua ja aikataulujen sovittamista investointiraamin mahdollistamiin vuoden 2022 talousarvion yhteydessä esitettyihin taloussuunnitelman ja 10-vuotisen investointiohjelman mukaisiin määrärahasoihin.

Raamiin sisältyvällä investointiraamin sitovuustason muutoksella kaupunkistrategian mukaisesti parannamme kykyämme investointien taloudelliseen arviointiin ja ajoitukseen.

27.6.2022

2. JOHDANTO

Vuoden 2023 talousarvion laatimisohjeissa esitetään tulos- ja rahoituslaskelman muodossa talouden toteumatilanteeseen ja ennusteisiin perustuva arvio kaupungin talouden kehityksestä vuosina 2023–2025 sekä ennuste keskeisten talouden tunnuslukujen kehityksestä. Kaupungin taloustilanteeseen ja tunnuslukuihin sekä kaupunkistrategian taloustavoitteisiin perustuen annetaan euromääräinen raami vuodelle 2023 kaupunkitasolla käyttötalousmenoilte sekä talousarviokohdittain investoinneille.

Laatimisohjeisiin sisältyvässä tulos- ja rahoituslaskemassa on vuoden 2022 osalta esitetty tunnusluvut vuoden 2022 ensimmäisen talousarvion toteutumisenennusteen pohjalta. Seuraava vuoden 2022 talousarvion toteutumisenennuste valmistuu elokuun lopulla.

Vuoden 2023 talousarvion valmisteluaikataulu on merkitty tiedoksi kaupunginhallituksessa 31.1.2022. Lauta- ja johtokuntien tulee hyväksyä talousarvioehdotuksensa 14.9.2022 mennessä. Sotepe-toimialan osalta sotepe-jaoston tulee hyväksyä talousarvioehdotuksensa 19.9.2022 mennessä.

Kuntalain mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio. Hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös kolmea tai useampaa vuotta koskeva taloussuunnitelma. Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja turvaavat edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen. Talousarvio ja -suunnitelma on kaupunkistrategian toteuttamisen ja seurannan keskeisin väline.

Kaupungin hallintosäännön mukaan kaupunginhallitus päättää vuosittain talousarvion laatimisohjeista ja noudattamisohjeista. Talousarvion laatimisohjeissa annetaan toimialoille, virastoille ja liikelaitoksille ohjeet talousarvion ja -suunnitelman laatimiseksi. Laatimisohjeiden käsittelyn yhteydessä kaupunginhallitus voi hyväksyä talousarvion valmistelutyötä ohjaavia kannanottoja. Hallintosäännön mukaan investointitarkastelu laaditaan kymmeneksi vuodeksi. Kaupungin hallintosäännön mukaan kaupunginhallitus, rahoitusjohtaja ja taloushallintopalveluliikelaitoksen toimitusjohtaja antavat tarkempia ohjeita kaupungin taloudenhoidosta. Rahoitusjohtaja antoi toukokuussa 2022 talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotuksen 2023–2025 tekniset valmisteluohjeet, joissa ohjeistetaan mm. lauta- ja johtokuntien talousarvioehdotusten rakennetta, teknistä muotoa, tietosisältöä ja esitettävien tietojen laajuutta, eri tulojen ja menojen edellyttämiä määräraha-varauksia ja niiden laskenta-perusteita sekä annetaan valmistelutyössä käytettäviä kaupunkiyhteisiä pohjatietoja.

27.6.2022

3. VUODEN 2023 TALouden JA TOIMINNAN SUUNNITTELU

Strategisten tavoitteiden toteuttaminen

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 13.10.2021 kaupunkistrategian vuosiksi 2021–2025. Kaupunkistrategia on lähtökohtana valmisteltaessa valtuustokauden talousarvioita, toimintasuunnitelmia ja tulosbudjetteja.

Strategiakauteen 2021–2025 valmistauduttiin kokoamalla toimintaympäristön muutoksiin liittyvä tietopohja vuonna 2021. Tietopohja rakentuu jatkuvasti ylläpidettävistä ja päivitettävistä indikaattoreista sekä laadullisista tiedoista ja havainnoista, joita tarvittavien analyysien tueksi kootaan mm. avoimelle verkkosivustolle luottamushenkilöiden, johdon, asiantuntijoiden sekä kaikkia tietoa tarvitsevien hyödynnettäväksi: <https://toimintaymparisto.hel.fi/>.

Lisäksi kaupunkistrategian toteutumista seurataan laadullisilla ja numeerisilla mittareilla. Strategiassa on 13 painopistealuetta, joista jokaista seurataan 2-8 mittarilla. <https://www.hel.fi/fi/paatoksenteko-ja-hallinto/strategia-ja-talous/kaupunkistrategian-ja-talouden-seuranta/kaupunkistrategian-seuranta>

Kaupunginvaltuustolle strategian edistymisestä raportoidaan valtuustokauden puolivälissä. Kaupunkistrategian keskeisiä onnistumisia, vaikutuksia ja haasteita seurataan osana vuosittaista talouden ja toiminnan seurantaa. Kaupunkistrategiaa toteutetaan osana kaupungin toimialojen ja palveluiden päivittäistä työtä.

Kaupunkistrategiaa toteutetaan (Khs 4.4.2022) valtuustokaudella neljällä strategisella poikkihallinnollisella ohjelmalla: vastuullinen ja kestävä talous, kunnianhimoinen ilmastovastuu, viihtyisä kaupunki sekä segregaaation ehkäiseminen. Ohjelmat koostuvat toimenpidekokonaisuuksista.

Kasvun paikka -kaupunkistrategian 2021–2025 painopisteet muodostavat lähtökohdan valmisteltaessa vuoden 2023 talousarvioehdotusta. Kaupunkistrategian lisäksi talousarvioehdotuksia laadittaessa huomioidaan kaupunkiyhteiset toiminnan tavoitteet, strategian seurannan mittarit sekä strategiset poikkihallinnolliset ohjelmat.

Väestökehitys ja ennuste

Helsingin väkiluku oli 658 473 henkeä vuodenvaihteessa 2021/2022. Väestön määrä kasvoi 1 537 hengellä vuonna 2021, mikä vastaa 0,2 prosentin kasvua. Vuonna 2020 kasvu oli noin 3 100 henkeä. Parin viime vuoden aikainen väestön kasvu on pienempää kuin 2010-luvulla, jolloin Helsingin väestö kasvoi keskimäärin 1,15 % eli noin 7 000 asukkaalla vuodessa. Suurin kasvu oli 8 700 henkeä vuonna 2013.

27.6.2022

Helsingin väestönkasvu alkoi hidastumaan jo vuonna 2018 erityisesti muulle pääkaupunkiseudulle kasvaneen muuttotappion myötä. Espoon ja Vantaan suuret liikenneinvestoinnit, Kehärata ja Länsimetro, vauhdittivat niiden asuntorakentamista ennätyslukemiin, mikä omalta osaltaan vaikutti Helsingin muuttoliikkeeseen.

Vuonna 2020 alkanut koronapandemia pienensi Helsingin väestönkasvua vuonna 2020 ja vuonna 2021 väestönkasvu jäi ennätysellisen pieneksi erityisesti huomattavan suuren kotimaan muuttoliikkeen tappiollisuuden myötä.

Koronapandemian myötä kasvanut työttömyys vaikutti erityisesti nuorten työikäisten muuttoliikkeeseen. Työttömien määrä oli korkeimmillaan vuoden 2020 kesällä, mutta on laskenut sen jälkeen. Vuoden 2021 lopulla työttömien määrä oli kuitenkin edelleen koronaa edeltävää tasoa korkeammalla. Kotimaan muuttoliikkeen tappiollisuuteen vaikuttivat myös etäopiskelun ja etätöiden lisääntyminen. Muuttoliikkeen muutokseen on vaikuttanut erityisesti Helsingistä poismuuttaneiden määrän kasvu, kun taas kaupunkiin muuttaneiden määrässä ei ole ollut yhtä suurta muutosta. Ulkomaan muuttoliike pysyi vuoden 2021 aikana edellisvuosien tasolla.

Vuoden 2022 alkupuolella kotimaan muuttoliike oli edelleen Helsingin kannalta tappiollista. Venäjän käynnistämä sota Ukrainassa luo epävarmuutta talouteen ja saattaa vaikuttaa sekä koko Suomen että Helsingin talousnäkyymiin, mikä omalta osaltaan voi hidastaa työllisyyden kehitystä Helsingissä ja samalla kaupungin väestönkasvua.

Väestöennuste 2022–2024

Vuonna 2022 väestönkasvu jää ennusteen mukaan noin 4 000 asukkaaseen. Kasvu perustuu ulkomaiseen muuttoliikkeeseen ja luonnolliseen väestönkasvuun, ts. syntyneiden määrä on kuolleiden määrää suurempaa. Vuodesta 2023 lähtien väestönkasvu palautuu koronapandemia-aikaa edeltävälle tasolle, ja vuosina 2023–2024 väestömäärä kasvaa hieman alle 6 800 hengellä vuodessa.

Varhaiskasvatusikäisten, 1–6-vuotiaiden määrä alkoi vähentyä vuonna 2019 edellisten vuosien syntyvyyden laskun seurauksena, ja väheneminen jatkuu vielä vuonna 2022 noin 100 lapsella. Vuodesta 2023 eteenpäin ryhmän koko kasvaa lievästi vuosittain. Peruskouluikäisten, 7–15-vuotiaiden määrä kasvoi koko 2010-luvun ajan ja jatkaa kasvuaan vielä vuosina 2022–2023 keskimäärin 800 lapsella ja 200 lapsella vuonna 2024, mutta laskee sen jälkeen hieman.

Toisen asteen ikäluokkaan kuuluvien, 16–18-vuotiaiden määrä on kasvanut vuodesta 2019 lähtien ja kasvun ennustetaan jatkuvan myös lähivuosina. Vuosina 2022–2024 ikäluokan koko kasvaa yhteensä noin 1 200 hengellä.

Työikäisten, 19–64-vuotiaiden määrä laski poikkeuksellisesti noin 1 300 hengellä vuonna 2021, mutta tulevana vuosina ikäluokan oletetaan kasvavan selvästi.

27.6.2022

Vuonna 2022 kasvu jää 1 200 henkeen, mutta sen jälkeen vuosittainen kasvu on noin 3 500 henkeä.

Eläkeikäisten, 65 vuotta täyttäneiden määrä kasvaa vuosina 2022–2023 noin 1 800 hengellä vuodessa, mutta sen jälkeen kasvu ylittää 2 000 henkeä vuodessa. Kasvu kohdistuu erityisesti 75 vuotta täyttäneiden ikäryhmään, sillä 65–74-vuotiaiden määrä pienenee kolmen seuraavan vuoden aikana.

Helsingin uusi väestöennuste perustuu oletukseen, että vuoden 2022 aikana työllisyys paranee edelleen ja Venäjän käynnistämä hyökkäys Ukrainaan ei aiheuta talouden taantumaa. Oletuksena on myös se, että etätöiden ja -opiskelujen vaikutus poismuuttajien määrään vähenee. Matkailun kysynnän oletetaan kasvavan lähemmäksi tasoa, mikä vallitsi ennen koronapandemiaa, ja tämän oletetaan vaikuttavan positiivisesti matkailu- ja palvelualan työllisyyden kehitykseen. Näillä tekijöillä on vaikutusta erityisesti kotimaan muuttoliikkeeseen. Ulkomaan muuttoliikkeen oletetaan pysyvän edellisten vuosien tasolla. Vuodesta 2023 eteenpäin ennusteessa oletetaan, että talouden kasvu palaa koronapandemiaa edeltävälle tasolle, ja työllisyyden parantumisen sekä runsaan asuntorakentamisen myötä myös Helsingin väestönkasvu palaa vastaavalle tasolle.

Sotepe-uudistuksen vaikutus taloussuunnitelman 2023–2025 valmisteluun

Yleistä talouden eriyttämisestä

Laki sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisestä Uudella maalla velvoittaa Helsingin kaupungin eriyttämään (20 §) sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen talouden muusta kaupungin taloudesta. Talouden ohjauksessa ja suunnittelussa Helsingin kaupungin taloutta tarkastellaan jatkossa kahdessa kokonaisuudessa: talouden tunnuslukujen näkökulmasta muihin kuntiin vertautuva kunta-Helsinki ja valtion rahoittama sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala. Talouden raportoinnissa Helsingin kaupungin taloutta tarkastellaan jatkossa kolmessa kokonaisuudessa: Helsinki yhteensä, kunta-Helsinki sekä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala.

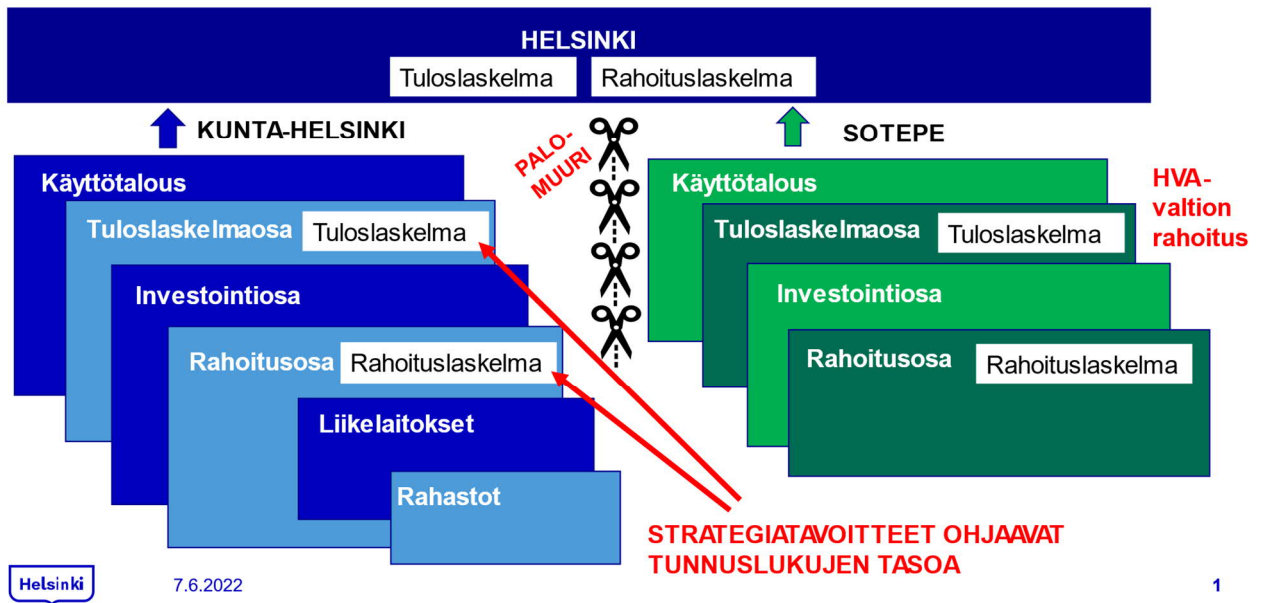
Talousarviohierarkia

Talousarviossa sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala (Sotepe) esitetään erillisenä osana, jolla on omat käyttötalous-, tuloslaskelma-, investointi- ja rahoitusosat. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan talous- ja toimintatietojen tulee olla vertailtavissa Suomen hyvinvointialueisiin ja sen määrärahat perustuvat valtion rahoitukseen.

27.6.2022

Kunta-Helsinki ja Sotepe-toimiala omina osioinaan uudessa TA-hierarkiassa 2023 eteenpäin

Uusi TA-hierarkia kunta-Helsinki - Sotepe 2023

Myös irtaimen omaisuuden hankinnat rahoitetaan yleiskatteellisella valtion rahoituksella. Investointiosassa esitetään irtaimen investoinnit. Kaupunki rahoittaa jatkossa sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen käyttöön rakennettavat pitkäaikaiset investoinnit. Näiden hankkeiden vuokra vaikutus esitetään sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan investointisuunnitelmassa ja niihin varataan määrärahat käyttötalousosassa.

Taloustarvioehdotus on laadittava niin, että vuosikate kattaa investoinnit. Toiminnan ja investointien rahavirta ei voi olla negatiivinen. Rahoitusosassa esitetään sosiaaliseen luototuksen lainanannon lisäksi sekä lainojen lyhennykset. Lähtökohtana on, että vuoden 2023 taloustarviossa valtion rahoituksella katetaan lainanannon lisäksi.

Sotepe-uudistuksen vaikutus taloustarviokohtiin

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla on taloustarviossa yksi valtuustoon nähden sitova nettobudjetoitu taloustarviokohta sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut. Taloustarviokohdan tulot ovat myyntituloja, maksutuloja, tukia ja avustuksia sekä muita toimintatuloja. Valtion osuuksina saatu rahoitus esitetään tuloslaskelmassa, ei käyttötalousosassa. Taloustarviokohdalla on kaksi alakohtaa: sosiaali-, terveys- ja pelastus-

27.6.2022

tuspalvelut sekä HUS-yhtymä. Lisäksi talousarviossa esitetään talousarvioteksti-mallin mukaisesti alustavat arviot määrärahojen jakautumisesta tulosbudjetissa toi-mialan palvelukokonaisuuksiin (terveys- ja päihdepalvelut, perhe- ja sosiaalipalve-lut, sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalvelut, pelastuslaitos sekä hallinto).

Kaupunginhallituksen 7.3.2022 tekemän päätöksen (§ 179) mukaisesti kasvatuksen ja koulutuksen toimiala huolehtii oppilashuollon psykologien ja kuraattorien palvelu-jen tuottamisesta sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalle. Lisäksi on nähty tarkoi-tuksenmukaisena, että kasvatuksen ja koulutuksen toimiala tuottaa myös kehitys-vammaisten iltapäivä- ja lomatoiminnan palvelut sosiaali-, terveys- ja pelastustoi-mialalle. Näitä varten kaupungin talousarvioon (PL 2:seen) perustetaan uusi valtuus-toon nähden sitova nettobudjetoitu talousarviokohta, jolle kohdistetaan ko. palvelui-hin kohdistuvat tulot sotepe:ltä ja menot kasvatuksen ja koulutuksen toimialalta. So-siaali-, terveys- ja pelastustoimen talousarviossa tämä näkyy kaupungin talousar-vion tuloja vastaavina menoina. Vuoden 2022 ennustettuun toteumaan perustuva arvio menoista ja tuloista on 21,5 miljoonaa euroa.

Investointisuunnittelu

Sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen käytössä olevat ja kaupungin omistamat toimitilat pysyvät kaupungin omistuksessa, eikä lainsäädännöstä seuraa Helsingille velvollisuutta yhtiöittää toimitiloja. Sotepe-uudistus ei vaikuta kuntalain mukaiseen yhtiöittämisvelvollisuuteen ja se säilyy, kun kaupunki toimii kilpailutilan-teessa markkinoilla. Nykyiset ja tulevat toimitilat vuokrataan sosiaali- ja terveyden-huollon sekä pelastustoimen käyttöön sisäisesti.

Osana sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen talousarvioehdotusta on esitettävä val-tion ohjeistuksen mukainen investointisuunnitelma, joka kytkeytyy sotepe:n eriyte-tyyn talousarvion investointiosaan. Investointisuunnitelmassa on esitettävä tiedot in-vestoinneista ja investointeja vastaavista sopimuksista erikseen sosiaali- ja tervey-denhuollosta ja pelastustoimesta. Investointeja vastaavia sopimuksia ovat esimer-kiksi pitkäaikaiset vuokrasopimukset sekä sitoumukset useampaa vuotta koskeviin sopimukseen, esimerkkinä tietojärjestelmähankkeet. Toisin sanoen sosiaali- ja ter-veyshuollon sekä pelastustoimen investointisuunnitelmassa tulee esittää kaupungin investointina toteuttamien tilahankkeiden vuokravaikutukset. Investointisuunnitel-massa esitetään erikseen pitkäaikaisten investointien vuokravaikutukset sekä irtai-men investoinnit eriteltyinä laite- ja kalustohankintoihin sekä ICT ja muut aineetto-mat hyödykkeet. Investointisuunnitelmassa tulee esittää myös omaisuuden luovu-tukset.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan eriytetyn talousarvion investointiosassa on yksi sitova talousarviokohta, joka jakaantuu viiteen alakohtaan. Hierarkialla esite-tään irtaimen investoinnit.

27.6.2022

Investointisuunnitelma tulee laatia talous- ja suunnitteluosaston toimittaman mallipohjan mukaisesti. Investointisuunnitelma on toimitettava 1.10.2022 mennessä sosiaali- ja terveysministeriöön (STM), sisäministeriöön (SM) ja valtionvarainministeriöön (VM). Ministeriöt hyväksyvät investointisuunnitelman viimeistään 30.11.2022. Lainsäädäntöön on kirjattu perusteet, joiden perusteella investointisuunnitelma voidaan jättää hyväksymättä.

Talousarvion päätösprosessi

Sosiaali- ja terveyslautakunta sekä pelastuslautakunta laativat talousarvioehdotusesitykset kaupunginhallituksen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistusjaostolle. Lautakuntien esityksistä tulee ilmetä paitsi omaan toimintaan esitettävät määrärahat, myös tulevan sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimintakate. Kaupunginhallituksen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen uudistusjaoston tulee päättää sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan talousarvioehdotuksesta viimeistään 19.9.2022.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen järjestämisvastuulla olevien palveluiden palvelutason määrittelee ko. toimiala lakiin perustuen. Tästä syystä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan talousarvioehdotuksessa näkyvät esimerkiksi kasvatuksen ja koulutuksen toimialan tuottamille palveluille varatut määrärahat.

Sopimukset ja laskutus

Lainsäädännön talouden eriyttämisvelvoitteen vuoksi kaikista kaupungin sote-pelle tuottamista palveluista, toiminnoista ja tietojärjestelmistä tulee laatia sopimus. Samoin on laadittava sopimus kaikista sote-pen kaupungille tuottamista palveluista, toiminnoista ja tietojärjestelmistä. Laskutus palveluista, toiminnoista ja tietojärjestelmistä perustuu tehtyyn sopimukseen. Huomioitavaa on, että mikäli sote-pe vastaa sopimuksen palvelun järjestämisestä lainsäädännön mukaan, sote-pe määrittelee lainsäädännön pohjalta palvelutason, vaikka joku toinen kaupungilla tuottaisi ko. palvelun. Mikäli palvelu, tietojärjestelmä tai toiminto on kaupunkiyhteinen ja sote-pen käyttämä, sote-pe osallistuu yhtenä käyttäjänä kaupunkiyhteisiin kustannuksiin. Sopimuksia laadittaessa tulee huomioida mahdollinen valtion ohjeistus.

Toimintojen siirrot

Osana sote-pe-uudistuksen toimeenpanoa on selvitetty mahdollisia toimintojen siirtoja sosiaali- ja terveystoimialalta muun kaupungin toiminnaksi. Kun mahdolliset päätökset toimintojen siirroista on tehty, huomioidaan niiden perusteella vuoden 2023 talousarviossa tarvittavat määrärahat sekä tehdään mahdolliset henkilöstön siirrot.

27.6.2022

Valtion rahoituksen näkymä

Valtion on julkaissut toukokuussa 2022 hyvinvointialueiden rahoituslaskelmat, jotka perustuvat kuntien tilastoimiin kustannuksiin tilinpäätöksen 2021 ennakkotietojen ja talousarviotietojen 2022 osalta. Rahoituslaskelmat tulevat tarkentumaan tilinpäätös 2021 tietojen perusteella. Nämä tiedot tilastoidaan kesäkuun alussa 2022. Valtion lopulliset rahoituslaskelmat vuoden 2023 hyvinvointialueiden rahoituksesta julkaitaan tämänhetkisten tietojen perusteella syyskuun 2022 lopulla.

Toukokuun 2022 laskelmien perusteella Helsinki saisi rahoitusta 2 587 miljoonaa euroa. Tästä laskennallista rahoitusta olisi 2 346 miljoonaa euroa ja siirtymätasusta 241 miljoonaa euroa. Siirtymätasaus vähenee asteittain vuoteen 2029 mennessä, jolloin vähenemä olisi nykyarvioiden mukaan 66 miljoonaa euroa. Valtion rahoituksessa on kasvua suhteessa siirtyviin kustannuksiin 4,6 % ja tilastoituihin vuoden 2022 talousarviotietoihin 3,16 %.

Valtion rahoitus vuoden 2023 määräytyy vuoden 2021 tilinpäätöstietojen ja vuoden 2022 talousarviotietojen perusteella. Valtion yleiskatteellinen rahoituksen pohjaa korotetaan vuosittain kustannustason nousulla ja arvioidulla palvelutarpeen kasvulla sekä hyvinvointialueiden julkisen talouden suunnitelmassa (JTS) mainituilla tehtävämuutoksilla. Kustannustason muutosta ilmentää hyvinvointialueiden kustannustason indeksi (2,48 % vuodelle 2023) ja palvelutarpeen muutosta THL:n analyysimalli (1,24 % vuodelle 2023). Palvelutarpeen muutoksesta huomioidaan 80 % vuodesta 2025 lähtien, määräaikainen palvelutarpeen korotus on 0,2 prosenttiyksikköä vuosille 2023–2029. Siirtymätasauksen aleneminen ja palvelutarpeen huomioiminen vain 80 %:sti edellyttävät tuottavuuden parantamista.

Sotepe tulos- ja rahoituslaskelma

Sotepe tuloslaskelmassa vuosikatteen tulee kattaa poistot. Lisäksi toiminnan ja investointien rahavirta ei voi olla rahoituslaskelmassa negatiivinen. Sosiaalisen luottamuksen antolainat myönnetään myös valtion rahoituksesta.

HUS TAE 2023 raami

Osana raamia ja laatimisohteita 2023 päätetään HUS-yhtymän määrärahaamin laskentaperiaatteet ja alustava määrärahaami. Lopullisen päätöksen määrärahaamista tekee kaupunginhallitus antaessaan HUS-yhtymän yhtymäkokousedustajalle yhtymäkokousohteita. HUS-yhtymän yhtymäkokous, jossa yhtymän määrärahaamista päätetään, järjestetään 7.7.2022.

27.6.2022

Yleinen taloustilanne

Vuonna 2021 Suomen talous elpyi koronasta johtuneista rajoitustoimista huolimatta hyvin. Bruttokansantuote kasvoi peräti 3,5 prosenttia. Keskeisenä syynä talouskasvun pyrähdykseen oli matala vertailutaso: bruttokansantuotteen volyyymi supistui koronapandemian aiheuttaman voimakkaan alkushokin vuoksi 2,3 prosenttia vuonna 2020. Vuonna 2021 toteutunutta BKT:n kasvua voi kuitenkin pitää aaltoilevien koronatautitapausten, toistuvien rajoitustoimien, sekä vuoden lopussa kiihtyneen inflaation ja kustannuspaineiden vuoksi erittäin vahvana.

Vuoden 2021 ensimmäisellä neljänneksellä bruttokansantuotteen volyyymi vielä pieneni, mutta kasvoi voimakkaasti toiselta neljännekseltä lähtien. Kasvua kiritti erityisesti tavaroiden ja palvelujen vienti sekä vuoden 2020 aikana patoutuneen yksityisen kulutuksen purkautuminen markkinoille.

Yksityisen kulutuksen taso on nyt selvästi korkeammalla tasolla kuin ennen koronakriisiä. Vaimeammin kasvu on näkynyt investointikysynnässä, jonka volyyymi kasvoi vain 1,2 prosenttia vuodesta 2020.

Yksityisen kysynnän piristyminen näkyi vuonna 2021 lähes kaikilla toimialoilla. Voimakkainta kasvu oli majoitus- ja ravitsemistoiminnassa sekä metsäteollisuudessa. Yksityisen kulutuksen kasvun myötä kotitalouksien säästämisaste palasi aiemmalle tasolle, 1,2 prosenttiin. Samalla kotitalouksien velkaantumisaste nousi 136 prosenttiin.

Kuntien ja valtion valmistellessa taloussuunnitelmiansa raameja vuodelle 2023 näyttää julkisen sektorin taloudellinen pohja kuitenkin epävarmalta.

Lähi vuosien talouskasvun kulmakerroin riippuu pitkälti siitä, miten Venäjän sotatoimet etenevät ja kuinka kuluttajien käyttäytyminen ja ostovoima kehittyvät hintojen ja korkojen nousupaineiden seurauksena. Tulevaa talouskehitystä voi heiluttaa myös koronan vastainen taistelu erityisesti Kiinassa.

Alkuvuonna 2022 talousennusteita on kuitenkin heiluttanut voimakkaimmin Venäjän aloittama sota Ukrainassa. OECD arvioi maaliskuussa, että Venäjän sotatoimien vuoksi maailmantalouden kasvusta leikkautuu pois noin prosenttiyksikkö vuonna 2022. Euroalueella leikkaus ylittäisi lähelle 1,5 prosenttiyksikköä. Suhdannelaitosten keväällä päivittämien talousennusteiden mukaan Suomen BKT:n kasvuennusteiden lasku asettuisi vuonna 2022 samaan suuruusluokkaan muun euroalueen kanssa. Venäjän Ukrainassa käymän sodan aiheuttamien voimakkaimpien taloudellisten vaikutusten arvioidaan ajoittuvan vuoden 2022 toiselle vuosineljännekselle.

Alkuvuonna 2022 talousennusteissa arvioitiin vielä kolmen prosentin BKT-kasvua, mutta tällä hetkellä valtiovarainministeriö ja monet muut suhdannelaitokset ennustavat kasvun asettuvan noin 1,5–2 prosenttiin. Yksityistä kulutusta tukee kuluttajien

27.6.2022

voimakas palvelukysyntä, vahva työllisyystilanne ja pandemian aikana kuluttajille kertyneet säästöt.

Venäjän sotatoimien aiheuttama talouskasvun hidastuminen vaikuttaisi joka tapauksessa selvästi pienemmältä kuin finanssikriisin tai koronapandemian alkuaikoina. Tästä huolimatta kuluttajien luottamusindikaattorin kasvuodotukset ovat pudonneet merkittävästi huhtikuussa 2022, mikä luo epävarmuutta talousnäkymille ja -kasvun jatkumiselle.

Vaikka Venäjän hyökkäys Ukrainaan ei näytä käynnistäneen akuuttia taloustaantumaa, on se kuitenkin aiheuttanut selkeän inflaatiopiikin, joka taas on nostanut yleistä hintatasoa ja valmiiksi korkeita energiahintoja. Sodan merkittävimmät talousvaikutukset voivatkin iskeä vasta viiveellä, mikäli jo valmiiksi vaimeaa investointihalukkuutta ryhdytään jarruttelemaan entisestään nousevien kustannusten, raaka-ainepulan ja kasvavan epävarmuuden edessä.

Toisaalta investointeja puskee tällä hetkellä eteenpäin valtava tarve investoida fossiilivapaisiin energiamuotoihin nopeasti. Myös huoltovarmuuden ja puolustusmäärärahojen kasvattaminen Euroopassa lisäävät investointeja. Talouskasvua syö joka tapauksessa kuluttajien ostovoiman kutistuminen hintojen nousun myötä. Pidempään jatkuva inflaatio ruokkii äänestäjissä tyytymättömyyttä ja lisää poliittisia paineita muuttaa vallitsevaa politiikkaa.

VM:n arvion mukaan kuluttajahintojen nousu tasaantuu kuluvana vuonna keskimäärin neljään prosenttiin, mutta monien muiden suhdanne-ennustajien inflaatio-odotukset ovat tätäkin korkeammat. Hintojen nousua pitää yllä asumisen kallistuminen (mm. lämmitys) sekä liikenteen ja ruoan hinta kasvu (Venäjän sota Ukrainassa, energia).

Vuonna 2023 talouden arvioidaan kasvavan vaimeasti. Valtiovarainministeriö ennakoii, että vuonna 2023 bruttokansantuotteen volyymi kasvaa 1,7 prosenttia. Myös muissa ennustelaitoksissa kansantuotteen kasvuennusteet sijoittuvat 1–2 prosentin haarukkaan.

Kaikki suhdanne-ennustajat ovat yksimielisiä siitä, että Venäjän hyökkäys ei välity suurella voimalla enää vuoden 2023 kasvulukuihin. Vuonna 2023 talouskasvu ei yllä sotaa edeltävälle uralle, mutta eri ennustelaitosten näkemyksiin sisältyy jonkin verran vaihtelua. Konfliktin ennakoidaan kuitenkin jatkuvan sekä luovan epävarmuutta ja riskejä keskipitkän aikavälin talouskasvulle.

Tyypillistä ennusteille on se, että inflaation kiihtyminen nähdään Suomessa väliaikaisena. Vuonna 2023 kuluttajahintojen arvioidaan nousevan jo hieman hitaammin kuin ansioiden kasvun, mikä tukee yksityistä kulutusta. Hinnat ja kustannukset olisivat kuitenkin yhä korkealla tasolla kuin vuonna 2022. Vaihtoehtoisskenaarioissa kuluttajahintojen nousu yltäisi vielä kolmeen prosenttiin.

27.6.2022

Taloukasvua tukee ensi vuonna vahva kansanvälinen kysyntä, joka välittyy erityisesti teollisuustuotantoon ja osittain investointeihin. Suomalaisen teollisuuden investointinäykymät vuodelle 2023 olivat ennen sotaa varsin hyvät, mutta sota todennäköisesti jarruttaa ja keskeyttää joitakin investointihankkeita. Vuonna 2023 yksityisten investointien odotetaan kasvavan kuitenkin noin 2 prosenttia ja julkisten investointien peräti 6 prosenttia. Rakentamisen, erityisesti asuinrakentamisen, odotetaan kuitenkin valtakunnallisella tasolla supistuvan.

Palveluiden ennustetaan kasvavan vuonna 2023 vielä vahvasti. Työllisyyden kasvun odotetaan tulevana vuosina kuitenkin hidastuvan, mikä vaimentaa yksityisen kulutuksen kasvumahdollisuuksia ja käytettävissä olevien tulojen reaalista kasvua.

Helsingin kaupungin taloudellinen tilanne vuoden 2022 kesällä

Kaupungin taloutta on hoidettu pitkäjänteisesti ja se on vahvalla pohjalla. Vuoden 2021 tilinpäätöksessä kaupungin tilikauden tulos oli 349,6 miljoonaa euroa ollen 223,6 miljoonaa euroa talousarviota parempi. Vuoden 2020 tulos oli 496,7 miljoonaa euroa, vuoden 2019 tulos oli 377,0 miljoonaa euroa ja vuoden 2018 tulos 386,8 miljoonaa euroa. Edellisiin talousarviovuosiin verrattuna vuoden 2021 tulos oli jokseenkin keskimääräistä tasoa, mutta suhteutettuna toteutuneeseen investointitasoon jonkin verran aikaisempia vuosia heikompi.

Vuonna 2021 kaupungin ulkoiset toimintamenot ylittivät talousarvion 219,4 miljoonalla eurolla ja kasvu edelliseen vuoteen verrattuna oli 7,8 prosenttia (vuonna 2020 vastaava kasvu oli 3,6 prosenttia). Menokasvun taustalla olivat pääasiassa sosiaali- ja terveystoimialalle muodostuneet koronapandemian aiheuttamat välittömät kustannukset. Näitä kustannuksia valtio osittain kompensoi myöntämällä valtionavustuksia.

Kaupunkistrategian 2017-2021 käyttötalouden toimintamenoja mitoittavan taloustavoitteen mukaiset menot kasvoivat vuonna 2021 noin 9,3 prosenttia. Toimintamenojen kasvu oli kolminkertainen strategiatavoitteeseen (2,87 prosenttia) nähden (vuonna 2020 vastaava kasvu oli 4,4 prosenttia). Jos kaupunkistrategian käyttötalouden toimintamenoja mitoittavan taloustavoitteen mukaisessa menokasvutarkastelussa huomioidaan saadut valtionavustukset koronapandemian välittömiin ja rajaterveysturvallisuuden kustannuksiin (175 miljoonaa euroa), niin vuoden 2021 menokasvu oli 5,2 prosenttia, mikä on silti edelleen kaksinkertainen strategiatavoitteeseen nähden.

Kaupungin investointimenot vuonna 2021 olivat 889,6 miljoonaa euroa, joka on 27 miljoonaa euroa edellisvuoden 2020 vertailukelpoista tilannetta vähemmän (kun vuoden 2020 toteumasta huomioidaan pois Kiinteistö Oy Kalasataman Kymppin ker- taluontoinen pääomitus noin 130 miljoonaa euroa).

27.6.2022

Investointimenot ilman liikelaitoksia vuonna 2021 olivat 644,2 miljoonaa euroa, joka on 117,3 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuonna 2020, kun jo myydyn Kiinteistö Oy Kalasataman Kympin kertaluontoista pääomitusta vuonna 2020 ei huomioida. Investointimenot ilman liikelaitoksia vuonna 2020 olivat 761,5 miljoonaa euroa, 639,9 miljoonaa euroa vuonna 2019 ja 516 miljoonaa euroa vuonna 2018. Investointitaso on viime vuosina kohdistunut erityisesti kasvatuksen ja koulutuksen toimialan rakennushankkeisiin, uusien projektialueiden esirakentamiseen sekä katujen ja liikenneväylien uudisrakentamiseen ja perusparantamiseen.

Tilinpäätöksessä 2021 toiminnan ja investointien rahavirta, joka on keskeinen kaupungin talouden tilannetta kuvaava tunnusluku, toteutui -89,8 miljoonaa euroa negatiivisena ja tämä alijäämäisyys oli seurausta korkeasta investointitasosta. Tulorahoitus investointitaso kattamiseen eli vuosikate toteutui jonkin verran edellistä vuotta heikompana, mutta jokseenkin tätä edeltävien vuosien tasolla. Kaupungin talouden tasapainossa on laskeva trendi tarkasteltaessa tasapainoa toiminnan ja investointien rahavirran kautta.

Vuosikate suhteessa toteutuneeseen investointitasoon (investointien tulorahoitusprosentti) vuonna 2021 oli 88 prosenttia, kun vuonna 2020 vastaava tunnusluku oli 85 prosenttia. Se ei poikkea merkittävästi muiden suurimpien kaupunkien tasosta. Myöskin kuntasektorin keskimääräinen investointien tulorahoitusprosentti oli ennakotietojen mukaan 86 prosenttia. Myös investointien tulorahoitusprosentin kautta tarkasteltuna on kaupungin talouden tasapainossa laskeva trendi johtuen siitä, että samaan aikaan kun investointitaso on noussut niin tulorahoitus eli vuosikate ei ole vastaavalla tavalla parantunut.

Vuoden 2022 osalta kaupungin talouden toteutumistilanteesta saadaan keskeinen tilannetieto elokuun alussa per. 30.6.2022 tilanteesta tehtävän välitilinpäätöksen 2022 valmistuttua. Välitilinpäätöksen pohjalta kootaan elokuussa vuoden 2022 toinen talousarvion toteutumisenuste koko vuotta koskien, tämä ennuste julkistetaan elokuun lopulla.

Toukokuun alussa julkistetussa vuoden ensimmäisessä ennusteessa kaupungin toimintakate on ensimmäisen ennusteen mukaan 65 miljoonaa euroa talousarviota heikompi. Valtion koronakompensaatiot kattavat osan kasvaneista menoista. Veronnuste on 120 miljoonaa euroa talousarviota korkeampi ja tämä johtuu arvioitua korkeammista yhteisöverotuloista.

Vuosikate on ennusteessa 429 miljoonaa euroa ollen noin 30 miljoonaa euroa talousarviota parempi, mutta kuitenkin -328 miljoonaa euroa vuoden 2021 toteumaa heikompi. Ennusteessa investointitaso on merkittävästi vuoden 2021 talousarvion tasoa korkeampi. Toiminnan ja investointien rahavirtaennuste on jokseenkin muutetun talousarvion mukainen. Jos vuoden 2022 toteuma olisi ensimmäisen ennusteen mukainen, niin kaupunkistrategian alijäämätavoitteen toteutuminen edellyttäisi huomattavasti parempaa rahavirtaa vuosina 2023-2025.

27.6.2022

Venäjän Ukrainassa käynnistämän sodan talousvaikutuksista on kerätty tietoa ensimmäisen ennusteen yhteydessä. Vaikutus kaupungin suoriin käyttömenoihin ei näyttäisi olevan nykytiedon valossa merkittävä ja valtio korvaa suoria kustannuksia. Epäsuoriin kustannuksiin liittyy paljon epävarmuutta, erityisesti kustannustason nousuun ja investointien toteutumiseen.

Vuoden 2023 talousarvioehdotuksen raami

Talousarvioehdotuksen 2023 raami ja laatimisohteet perustuvat:

- Yleisen talouskehitykseen ja soepe-muutoksen huomioimiseen kaupungin verorahoituksessa 2023-2025
- Sotepe-muutoksen ja HKL:n yhtiöittämisen huomioimiseen strategian taloustavoitteissa (ml. sisäinen laskutus kaupungin ja soepe:n välillä)
- Kaupunkistrategian käyttötalouden vastuuperiaatteeseen sekä kokonaisinvestointien mitoittamisen tavoitteisiin (toiminnan ja investointien rahavirran taso sekä lainakannan kasvu)

Helsinki toteuttaa vastuutaan julkisen talouden kestävyden turvaamisessa. Kaupunkistrategian mukaisesti vuoden 2023 raami perustuu valtuustokauden alussa käyttömenojen kasvun vastuuperiaatteeseen, jossa käyttömenojen kasvu sidotaan kustannustason ja väestönkasvun muutokseen sekä strategiassa asetettuun tuottavuustavoitteeseen. Strategian mukaisesti vuosittaiset talousarviot, ja sitä kautta tätä edeltävä talousarvioehdotuksen raami, eivät ylitä vastuuperiaatteen mukaista menotaso.

Kaupunkistrategiassa todetusti Helsinki on viime vuosina lisännyt investointejaan rohkeasti. Vastedeskin rohkea kasvu ja investoinnit luovat edellytykset vahvalle kaupunkitaloudelle. Investointien suunnittelussa tulee toimia pitkäjänteisesti ottaen huomioon hankkeiden suunnittelun ja toteutuksen edellyttämä yhtä talousarviokierroksen vaihetta pidempi aikajänne. Talousarvioehdotuksen raamissa suunnitelmakaudella 2022-2025 kokonaisinvestoinnit on mitoitettu vuoden 2022 talousarvion 10-vuotisen investointiohjelman tasojen mukaisesti. Raamin 2023 toiminnan ja investointien rahavirta on kaupunkistrategian alijäämätavoitetta heikompi, jonka seurauksena strategiakauden investointitasoja voidaan joutua sopeuttamaan talousarvioehdotusten yhteensovitusvaiheessa tai tulevilla talousarviokierroksilla.

Raamiin sisältyvällä investointiraamin sitovuustason muutoksella kaupunkistrategian mukaisesti parannamme kykyämme investointien taloudelliseen arviointiin ja ajoitukseen.

27.6.2022

Raami sisältää tavoitteen, että suunnitelmakaudella 2022-2025 kaupunkistrategian mukaisesti käynnistetään sellaisten konkreettisten uudistusten suunnittelu ja toimeenpano, jotka tuovat lisää tehokkuutta, tuottavuutta, taloudellista liikkumavaraa ja voimavaroja kaupungin toimintaan.

Käyttötalous

Vuoden 2023 talousarvioehdotuksen raami perustuu käyttömenojen kasvun vastuuperiaatteeseen. Vuosittaiset talousarviot eivät ylitä vastuuperiaatteen mukaista menotasoja. Käyttötalousmenojen kasvu sidotaan kustannustason ja väestönkasvun muutokseen sekä tuottavuustavoitteeseen.

%	2023	2024	2025
*Peruspalvelujen hintaindeksi	2,48	2,35	2,52
**Kokonaisväestönkasvu	0,60	1,00	1,00
Tuottavuus	-0,50	-0,50	-0,50
Käyttömenojen kokonaisuutos	2,58	2,85	3,02

*Kustannustason muutosta kuvaa **peruspalvelujen hintaindeksi** (VM:n [Kuntatalousohjelma 04/2022](#))

** Väestöennuste alustava, 04/2022

Vastuuperiaatteen piiriin kuuluvat uuden talousarviohierarkian mukaisesti pääluokat 1-4, eli luvuista huomioitu pois pääluokan 5 luvut eli uusi Sotepe-toimiala, joka on valtionrahoitteinen ja ei kuulu vastuuperiaatteen piiriin.

Talousarvioehdotuksen 2023 raamissa vastuuperiaatteen piiriin eivät kuulu TA 2022 mukainen koronapalautumisen lisämääräraha sekä säätiöiden käyttötaloudesta tehtävät pääomituksset. Säätiöiden pääomituksset eivät sisälly käyttötalouden vastuuperiaatteeseen, mutta vaikuttavat toiminnan ja investointien rahavirtaan ja täten kaupungin alijäämätavoitteeseen.

Myöhemmin laatimisohteissa mainitut talousarviokohtien muutokset on toteutettu neutraalisti vastuuperiaatteen laskennassa. Lisäksi valmistelussa oleva mahdollinen vuokramallin muutos toteutetaan talousarvioehdotuksessa 2023 kustannusneutraalisti käyttötalouden vastuuperiaatteen näkökulmasta. Toteutuessaan vuokramallin muutoksen vaikutukset tehdään teknisinä muutoksina lautakuntien talousarvioehdotusten päälle.

Kaupunkitasoiset veloitteet pääluokka 1:ssä keskitetysti varatuissa TA-kohdissa pienentävät toimialoille (ei sotepe) ja kaupunginkanslialle jäävää käyttötalouden menoraamia. Raamissa 2023 kyseisten kaupunkitasoisten veloitteiden kasvu on 7,7 miljoonaa euroa. Veloitteiden taso tarkentuu syyskuussa lautakuntien ja kansliapäällikön talousarvioehdotusten perusteella. Kaupunkitasoisia veloituksia raamin

27.6.2022

2023 tilanteessa ovat pääluokka 1:ssä seuraavat TA-kohdat: Vaalien järjestäminen, Kaupunginhallituksen käyttövarat, Keskitetysti maksettavat henkilöstömenot, Maksusuodet, korvaukset ja jäsenmaksut sekä Työmarkkinatuen kuntaosuus. Lisäksi kaupunkitasoisina velvoitteina on huomioitu HSL:n maksuosuuden kasvusta se osuus, jota ei huomioida myöhemmän ohjeistuksen mukaan joukkoliikenteen infrakustannuksina.

Kaupunkitasoinen käyttötalouden kokonaisraami toimintamenoille vuodelle 2023 on 2 124 626 000 euroa, kun huomioidaan kaupunkitasoiset velvoitteet 7,7 miljoonaa euroa. Kaupunkitasoisen kokonaisraamin mukaisten toimintamenojen kasvuprosentti on 2,21 % verrattuna talousarvioon 2022.

Käyttötalouden menoraami 2023-2025				
(1 000 €)	2022	2023	2024	2025
Käyttömenojen kokonaisraami	2 078 620	2 132 309	2 193 131	2 259 437
Kaupunkitasoisten velvoitteiden arvioitu osuus käyttömenoista (€)		-7 683	-7 683	-7 683
Käyttömenojen kokonaisraami huomioituna kaupunkitason velvoitteilla		2 124 626	2 185 448	2 251 753
Käyttömenojen kokonaisuutos huomioituna kaupunkitason velvoitteilla (€)		46 006	53 139	58 622
Käyttömenojen kokonaisuutos huomioituna kaupunkitason velvoitteilla (%)		2,21 %	2,86 %	3,03 %

Lauta- ja johtokuntien talousarvioehdotuksille ei osoiteta toimialakohtaista raamia, mutta talousarvioehdotusten yhteensovitus tehdään kaupunkitasoisen kokonaisraamin puitteissa. Toimintamenojen kasvua kohdennetaan erityisesti peruspalveluihin, joissa väestönkasvu suorimmin lisää kustannuksia.

Kaupunkiympäristölautakunnan tulee laatia talousarvioehdotuksensa siten, että joukkoliikenteen infrakustannuksiin (talousarviokohtaan 3 10 04 sisältyvistä HSL:n kuntaosuudella katettavista infrakustannuksista kaksi kolmasosaa, 3 10 06 Tuki HKL liikelaitokselle menot ja 3 10 07 Joukkoliikenne toimintakate) esitettävä määrärahamuutos yhdessä talousarviokohdalle 3 10 01 Kaupunkirakenne esitettävän määrärahamuutoksen kanssa ovat yhteensä enintään strategian menokasvutavoitteen 2,21 % mukaiset.

Helsingin kaupungin HSL:n TTS 2023-2025:sta antaman lausunnon tulee olla yhteneväinen raamin lähtökohtiin, jonka mukaisesti Kaupungin HSL:lle maksaman kuntaosuuden kasvu saa olla vuonna 2023 enintään raamin valmistelussa huomioitu 7,659 miljoonaa euroa.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan talousarvioehdotuksissa huomioidaan kaupunkistrategian kirjaus, että väestönkasvun osalta kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan

27.6.2022

nuorisopalveluiden väestönkasvua kuvaavana parametrina käytetään ikäryhmäkohtaista kasvua.

Alustavien väestönkasvuarvioiden mukaan kaupunkistrategian tavoitteen laskennassa käytettävä väestönkasvuprosentti on 0,20 vuodelle 2022, 0,60 vuodelle 2023, 1,00 vuodelle 2024 ja 1,00 vuodelle 2025.

Valtiovarainministeriön kevään ennusteen mukaan toimintamenojen kustannustason muutoksen määrittelevä peruspalvelujen hintaindeksin kasvu olisi 3,2 prosenttia vuonna 2022, 2,5 prosenttia vuonna 2023, 2,4 prosenttia vuonna 2024 sekä 2,5 prosenttia vuonna 2025.

Vuoden 2023 talousarvion menojen kokonaistaso tarkistetaan talousarviovalmistelun edetessä vastaamaan tuoreimpia ennusteita kustannustason (peruspalvelujen hintaindeksi) ja väestönkasvun muutoksesta.

Lauta- ja johtokuntien talousarvioehdotuksien tulee perustua laskelmiin, joista ilmenevät väestönkasvun ja toimintaympäristön muutosten vaikutukset asiakas- ja suoritemääriin erityisesti palveluissa, joiden kustannuksiin väestönkasvu suorimmin vaikuttaa. Laskelmista tulee ilmetä myös kustannustason muutoksien vaikutus. Toimialojen laskelmien perusteella mm. mahdollistetaan talousarvion yhteensovitusvaiheessa määrärahojen kohdentaminen.

Lauta- ja johtokuntien tulee talousarvioehdotuksissaan kiinnittää huomiota tulojen kerryttämiseen suhteessa menojen kasvuun.

Lauta- ja johtokuntien tulee sisällyttää talousarvioehdotukseen asiakas- ja suoritemäärien kehitys eriteltyinä väestönkasvuun ja muihin tekijöihin vuosina 2021–2025. Talousarvioehdotuksiin tulee sisällyttää palveluiden yksikkökustannukset tilinpäätöksen 2021 mukaisena sekä niiden kehitys vuosina 2022–2025 sekä niiden lisäksi tuottavuuskehitys.

Vuoden 2023 raamin tulos- ja rahoituslaskelman ohessa on esitetty tulos- ja rahoituslaskelma-arviot myös vuosille 2024–2025.

Verorahoitus

Tulos- ja rahoituslaskelmassa esitetyt verotuloarviot perustuvat valtiovarainministeriön arvioihin taloustilanteen kehityksestä (Taloudellinen katsaus 13.04.2022). Kaupungin kokonaisverorahoituksen (verotulot ja valtionosuudet) taso muuttuu merkittävästi vuonna 2023 sotepe-uudistukseen liittyvien verorahoitusmuutosten astuessa voimaan.

Sotepe-uudistus vaikuttaa kuntien vuoden 2023 kunnallisveroprosenttien tasoon. Kunnat eivät voi päättää itsenäisesti vuoden 2023 kunnallisveroprosenttia, vaan se

27.6.2022

muodostuu vuoden 2022 kunnallisveroprosentista, jota leikataan lainsäädännössä määritellyn muutoksen, -12,64 prosenttiyksikköä, verran. Tämä kunnallisveroprosentin leikkaus tehdään samansuuruisesti kaikille kunnille verovuonna 2023.

Veroprosenttileikkaus huomioiden Helsingin kaupungin vuoden 2023 kunnallisveroprosentti tulee olemaan 5,36 %. Raamissa 2023 on arvioitu verovuotta 2023 koskevat kunnallisverotilitykset tältä pohjalta.

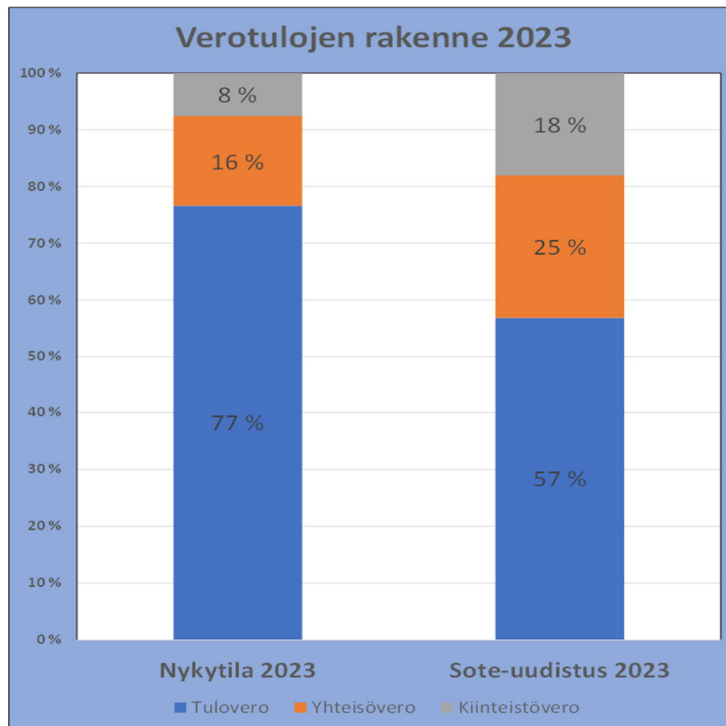
Kunnallisverotulojen 2023 arvioinnissa on huomioitava, että vuoden 2023 ensimmäisinä kuukausina kaupunki saa vielä jonkin verran verovuotta 2022 koskevia verotilityksiä. Näissä verotilityksissä pohjana on vielä nykyinen kunnallisveroprosentti 18,00 %. Ne kuitenkin kirjataan vuoden 2023 verotuloiksi ja siten kunnallisverotulot vuonna 2023 toteutunevat korkeampina kuin esimerkiksi vuoden 2024 kunnallisverotulot.

Sotepe-uudistuksen myötä vuodesta 2023 eteenpäin kuntien jako-osuutta yhteisöveron tuotosta alennetaan kolmanneksella, eli yhteensä 11,25 prosenttiyksiköllä. Kunnallisverotulojen tapaan alkuvuonna 2023 kaupunki saa verovuodelta 2022 kertyviä yhteisöverotuloja. Nämä verotulot tilitetään korkeammalla, vuoden 2022 tasoisella kuntaryhmien jako-osuudella ja nekin kirjataan vuoden 2023 verotuloiksi. Nämä verotilitysjärjestelmän merkittävät muutokset aiheuttavat sen, että vuosien 2022-2024 välinen vertailu verotulojen osalta ei ole tarkoituksenmukaista. Vuoteen 2025 mennessä sotepe-uudistuksesta johtuvat muutokset verotuloihin poistuvat pääosin, jonka jälkeen talousarviovuosien väliset verot ovat vertailukelpoisia.

Raamissa 2023 ei ennusteta merkittävää muutosta vuosien 2023-2025 verotuloihin, verrattuna siihen mitä syksyllä 2021 arvioitiin. Verotuloarvio vuoden 2022 osalta on parempi kuin talousarviossa johtuen yhteisöveropohjan hyvästä kehityksestä vuodenvaihteessa 2021/2022.

Verotulojen rakenne muuttuu merkittävästi ja sotepe-uudistuksen jälkeen kunnallisvero kattaa arviolta 57 % Helsingin verotuloista.

27.6.2022

Valtionosuustilitysten ennuste vuodelle 2023 on 165 miljoonaa euroa ja se perustuu valtiovarainministeriön ja kuntaliiton laskelmiin (4/2022). Sotepe-uudistukseen liittyvä siirtolaskenta vaikeuttaa merkittävästi kuntien vuosien 2023-2024 valtionosuuksien arviointia ja tämä voi vaikuttaa merkittävästi Helsingin kaupungin saamiin valtionosuustilityksiin.

Kunnan valtionosuustilityksiin sisältyvä kuntien veropohjien erojen tasausjärjestelmä muuttuu merkittävästi sotepe-uudistuksen myötä. Nykyisessä, vuoteen 2022 saakka voimassa olevassa järjestelmässä Helsingin kaupungin tasaus on euroa/asukas -mittarilla maan kolmanneksi korkein, eli noin 615 euroa/asukas. Kunnan laskennallisten verotulojen ylittäessä tasausrajan (maan keskiarvo) maksaa kunta ylittävältä osuudelta 30 % + luonnollinen logaritmi ylityksestä. Käytännössä Helsinki maksaa maan keskitason ylittävästä osuudesta 37,3 % tasausta.

Vuodesta 2023 eteenpäin uudessa verotulojen tasausjärjestelmässä tasaukseen huomioidaan tuloverot, yhteisöverot ja puolet kiinteistöverosta (uusi elementti 2023 eteenpäin). Voimalaitoksista huomioidaan kuitenkin vain ydinvoimala, ei tuulivoimaa. Kunnan laskennallisten verotulojen ylittäessä tasausrajan (maan keskiarvo) maksaa kunta ylittävältä osuudelta 10 % tasausta. Helsingin tasaus tulee olemaan euroa/asukas -mittarilla maan toiseksi korkein, noin 87 euroa/asukas.

Sotepe-uudistuksen jälkeen veropohjan erojen tasausjärjestelmään liittyen tulee huomioida, että koko maata nopeammin verotulojaan kasvattavissa kunnissa maksettava verotulotasaus kasvaa jatkossa hitaammin, koska tasaus on keveämpi (10 %:n taso).

27.6.2022

Valtiovarainministeriön sekä Kuntaliiton arviot taloussuunnitelmakauden 2023-2025 verotilityksistä tarkentuvat elo-syyskuun aikana ja tämä tullaan huomioimaan syksyn aikana talousarvioehdotuksen valmistelussa.

Investoinnit

Kaupunkistrategian mukaisesti kaupungin kokonaisinvestoinnit mitoitetaan strategiakaudella rahoituksellisesti kestäväälle tasolle toiminnan ja investointien rahavirran sekä lainakannan kasvun näkökulmasta. Toiminnan ja investointien rahavirta voi olla alijäämäinen valtuustokauden aikana yhteensä enintään julkisen talouden suunnitelmassa ja kuntatalousohjelmassa paikallishallinnolle asetetun alijäämätavoitteen verran (-0,5 % BKT:sta). Alijäämätavoitetta laskettaessa on huomioitu HKL-liikelaitoksen yhtiöittämisestä johtuvat joukkoliikenneinvestointeihin kohdistuvat kaupungin takausvastuut (HKL:n investointeja siirtyy yhtiölle).

Vuoden 2022 talousarvion yhteydessä on linjattu, että strategiakauden edetessä rahavirran ja rahavirtasäännön toteutumista seurataan kaksi kertaa vuodessa talousarvioiden ja tilinpäätösten hyväksymisen yhteydessä. Tämän vuoksi investointiohjelman voidaan joutua sopeuttamaan myöhemmin ja ensimmäinen tarkasteluhetki on vuoden 2023 talousarvioehdotusten yhteensovituksen yhteydessä. Vuoden 2023 investoinnit ja 10-vuotinen investointiohjelma tulee laatia talousarvion 2022 taloussuunnitelman mukaiseen kokonaisinvestointitasoon.

Raamin 2023 toiminnan ja investointien rahavirta on alijäämätavoitetta heikompi (yhteensä vuosina 2022 – 2025).

Alijäämätavoite	2022	2023	2024	2025
Paikallishallinnolle asetettu alijäämätavoite (-0,5 % BKT:sta)	-261	-275	-285	-289
Joukkoliikenneinvestointeihin kohdistuvat kaupungin takausvastuut	+165	+107	+86	+85
Alijäämätavoitteen €-taso	-96	-168	-199	-204
Raamin 2023 toiminnan ja investointien rahavirta	-465	-154	-336	-292
Erotus	-369	14	-136	-88

27.6.2022

Vuoden 2021 aikana on tilastoitu ja vuoden 2022 aikana ennustetaan toteutuvaksi rakennuskustannusten merkittävää kustannusnousua. Venäjän Ukrainassa aloittaman sodan vaikutukset rakennusmateriaalien saatavuuteen ja toimitusaikoihin aiheuttavat merkittävää epävarmuutta rakennushankkeiden kustannuksiin ja hankkeiden käynnistymisedellytyksiin.

Investointien ohjelmoinnissa vallitseva epävarmuus tulee huomioida hankkeiden priorisoinnissa ja aikataulutuksissa. Talousarvioehdotuksiin sisältyvää investointiohjelmaa laadittaessa on priorisoitava lakisääteisten palvelutarpeiden ja kokonaistaloudellisen omaisuuden hallinnan hankkeita sekä asuntotuotantotavoitteen (8 000 asuntoa) ja kaupunki uudistuksen toteuttamista edistäviä hankkeita. Hankkeet tulee ohjelmoida toteutettavaksi oikea-aikaisesti siten, että kaupungin eri tavoitteiden täsapaaminen toteuttaminen on mahdollista. Kokonaistaloudellisuuden priorisoinnissa erityisen vahva rooli tulee olla investoinneilla tai investointien osakokonaisuuksilla, jotka vähentävät päästöjä, joiden takaisinmaksuaika on lyhyt, ja joiden voidaan osoittaa tuottavan säästöjä tai lisäävän kustannustehokkuutta suhteessa nykytilanteeseen tai tarjolla oleviin vaihtoehtoihin. Investointeja tulee ohjata kokonaisuutena, varmistaen että ohjelmoinnissa priorisoidaan edellä mainittuja lakisääteisten palvelutarpeiden ja kokonaistaloudellisen omaisuuden hallinnan hankkeita sekä asuntotuotantotavoitteen ja kaupunki uudistuksen toteuttamista edistäviä hankkeita. Kaikkien investointien suunnittelussa ja aikataulutuksessa tulee huolehtia siitä, että kaupunkistrategiassa määriteltyä alijäämätavoitetta ei ylitetä.

Investointien ohjelmoinnissa tulee lisäksi huomioida, että kaupunki ympäristötoimialan investoinnit ovat luonteeltaan ja pitoajoiltaan hyvin erilaisia. Maankäytön ja joukkoliikenteen laajamittaisille kehittämishankkeille investointien todellisen pitoajan tai takaisinmaksuajan määrittäminen on hankkeiden laajuuden ja niiden sisältämien epävarmuuksien takia hyvin teoreettista. Toisaalta esimerkiksi rakennuksiin tai energiahuoltoon liittyvissä konkreettisemmissä hankkeissa takaisinmaksuajan, säävutettujen säästöjen ja kustannustehokkuuden arviointi on keskeistä investointipäätöstä tehtäessä.

Kaupunkistrategian keskeisenä tavoitteena on, että kaupungin investointeja ohjataan kokonaisuutena. Hankkeiden kustannustason nousu edellyttää rakentamisohjelmien ja hankkeiden ohjelmointien uudelleen tarkastelua ja aikataulujen sovittamista investointiraamin mahdollistamiin vuoden 2022 talousarvion yhteydessä esitettyihin taloussuunnitelman ja 10-vuotisen investointiohjelman mukaisiin määrärahasoihin.

Edellisistä vuosista poiketen investointiraamia ei anneta vuodelle 2023 sitovana kaikille investointiosan talousarviokohdille. Kaupunki ympäristölautakunnan käyttöön osoitettavat investointimäärärahat on yhdistetty talonrakennusinvestointeja ja irtai-

27.6.2022

men omaisuuden hankinnan määrärahoja lukuun ottamatta. Tämä muutos mahdollistaa kaupunkiympäristölautakunnalle vuoden 2022 taloussuunnitelmassa osoitettujen investointimäärärahojen uudelleen kohdentamisen talousarviokohtien välillä kaupungin vastuut ja tavoitteet yhtä talousarviokohtaa laajemmin priorisoiden. Muilta osin investointien talousarvioraami annetaan talousarviokohdittain, joiden mukaisesti investointitasoihin talousarvioehdotukset tulee laatia.

Talousarvioon sisältyvän investointiosan rakennetta kehitetään siten, että talousarvion alakohta 8 03 03 Yhteishankkeet Väyläviraston kanssa, joka on aikaisemmin ollut osoitettu kaupunginhallituksen käytettäväksi, muutetaan jatkossa kaupunkiympäristölautakunnan käytettäväksi.

27.6.2022

Vuoden 2023 talousarvioehdotuksen raamin pohjana oleva tulos- ja rahoituslaskelma 2023-2025

Helsingin kaupungin tuloslaskelma

<i>Miljoonaa euroa</i>	TP	Muutettu TA	E1 2022	Raami	TS	TS2
	2021	2022	Vert.kelp.	2023	2024	2025
Toimintatuotot	1 471	1 195	1 291	1 301	1 320	1 343
Toimintamenot	-5 027	-5 041	-5 203	-2 784	-2 866	-2 952
TOIMINTAKATE	-3 556	-3 847	-3 912	-1 483	-1 546	-1 609
Verotulot	3 829	3 770	3 890	1 880	1 670	1 740
Valtionosuudet	330	366	365	165	194	226
Rahoitustulot ja -kulut	154	108	86	112	101	101
VUOSIKATE	757	397	429	674	419	458
Poistot ja arvonalennukset	-409	-370	-379	-358	-362	-362
Satunnaiset erät	1					
TILIKAUDEN TULOS	350	27	50	316	57	97
Varausten ja rahastojen muutos	5	17	16	3	2	2
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ(ALIJÄÄMÄ)	357	44	66	319	59	99

Vertailutiedot 2021-2022 ovat koko Helsingin kaupungin lukuja, raami ja TS-vuodet ovat kaupunki ilman sotepe-toimialaa.

27.6.2022

Helsingin kaupungin rahoituslaskelma

<i>Miljoonaa euroa</i>		TP	Muutettu TA	E1 2022	Raami	TS	TS2
		2021	2022	Vert.kelp.	2023	2024	2025
Toiminnan rahavirta	Vuosikate	757	397	429	673	419	458
	Satunnaiset erät	1					
	Tulorahoituksen korjaukset	-115	-107	-106	-107	-107	-107
Investointien rahavirta	Investointimenot *	-890	-874*	-930	-839	-772	-768
	Rahoitusosuudet investointimenoihin	29	9	10	9	14	14
	Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	128	110	110	110	110	110
Toiminnan ja investointien rahavirta		-90	-464	-487	-154	-336	-292
Rahoituksen rahavirta							
Antolainauksen muutokset	Antolainasaamisten lisäykset	-92	-345	-351	-127	-118	-118
	Antolainasaamisten vähennykset	107	103	86	90	108	128
Lainakannan muutokset	Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	115	115	300	400	400
	Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-79	-78	-157	-63	-73	-83
	Oman pääoman muutokset						
	Muut maksuvalmiuden muutokset	-18	-15	-9	0	0	0
Rahoituksen rahavirta		-82	-220	-317	200	317	327
Vaikutus maksuvalmiuteen		-172	-684	-804	46	-19	35

Vertailutiedot 2021–2022 ovat koko Helsingin kaupungin lukuja, raami ja TS-vuodet ovat kaupunki ilman sotepe-toimialaa (kunta-Helsinki).

27.6.2022

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen tuloslaskelma

Miljoonaa euroa	Raami 2023
Toimintatuotot	188
Toimintamenot	-2 758
TOIMINTAKATE	-2 570
Valtion rahoitus	2 587
Rahoitustulot ja -kulut	-
VUOSIKATE	17
Poistot ja arvonalennukset	-17
Satunnaiset erät	
TILIKAUDEN TULOS	0
Varausten ja rahastojen muutos	0
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ(ALIJÄÄMÄ)	0

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimen rahoituslaskelma

Miljoonaa euroa	Raami 2023
Toiminnan rahavirta	17
Vuosikate	
Satunnaiset erät	
Tulorahoituksen korjauserät	
Investointien rahavirta	-14
Investointimenot	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	
Toiminnan ja investointien rahavirta	3
Rahoituksen rahavirta	1
Antolainauksen muutokset	-2
Antolainasaamisten lisäykset	
Antolainasaamisten vähennykset	0
Lainakannan muutokset	1
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	
Oman pääoman muutokset	
Muut maksuvalmiuden muutokset	
Rahoituksen rahavirta	1
Vaikutus maksuvalmiuteen	1

Lainakanta

27.6.2022

<i>tuhatta euroa</i>	TP	TA	Raami	Raami	Raami
	2021	2022	2023	2024	2025
Lainakannan lisäys		36 917	236 917	326 917	316 917
Lainakanta 31.12.	913 000	954 585	1 191 502	1 518 419	1 835 336
Asukasmäärä		662 424	669 181	675 964	682 760
Lainakanta €/asukas	1 386	1 441	1 781	2 246	2 688
Rahavarat	1 147 910	766 335	812 264	793 410	763 838

Edellä kuvatun suunnitelmakauden 2021–2025 mukaan kaupungin lainakanta kasvaisi yhteensä 918 miljoonaa euroa neljän vuoden aikana. Tämä tarkoittaisi lainakannan kaksinkertaistumista vuoden 2021 lopun tasosta.

Kaupunkitasoinen investointiraami

INVESTOINTIOSA		TP 2021	TA2022	Raami 2023
		1 000 EUR	1 000 EUR	1 000 EUR
8 Investointiosa	Tulot	30 689	18 214	18 278
	Menot	644 235	785 106	771 486
8 01 Kiinteä omaisuus	Tulot	6 684	5 000	
	Menot	*32 893	33 400	
8 03 Kadut ja liikenneväylät, Kylk:n käytettäväksi	Menot	*67 488	76 700	
8 04 Puistot ja liikunta-alueet, Kylk:n käytettäväksi	Menot	*18 389	31 900	**271 700
8 09 Kaupunkiuudistus, Kylk:n käytettäväksi	Menot	*1 323	7 500	
8 10 Suuret liikennehankkeet	Menot	*56 037	163 500	
8 02 Rakennukset, Kylk:n käytettäväksi	Menot	255 616	267 406	296 586
8 05 Irtaimen omaisuuden perushankinta	Menot	68 488	84 000	54 580
8 06 Arvopaperit	Menot	24 149	16 000	20 420
8 07 Muu pääomatalous	Tulot	23 841	13 000	13 000
	Menot	1 319	1 000	1 000
8 07 50 Valtionosuudet ja avustukset	Tulot	5 620	8 400	8 400
8 07 51 Rakennusten ja osakkeiden myyntitulot	Tulot	18 221	4 000	4 000
8 08 Projektialueiden infrarakentaminen, Khn käytettäväksi	Menot	*117 806	103 700	127 200
		*Rakennemuutoksen vuoksi ei ole suoraan vertailukelpoinen		**Sisältää kohdat 8 01, 8 03, 8 04, 8 09 ja 8 10

27.6.2022

Linjauksia vuoden 2023 talousarvioehdotusten valmisteluun

Kertapalkitseminen

Kertapalkitsemiseen varataan talousarvioehdotuksessa määräraha, joka on suuruudeltaan 1 % henkilöstön vuotuisesta säännöllisen työajan palkkasummasta. Tämän lisäksi kertapalkitsemista voidaan loppuvuodesta kasvattaa 1,5 %, mikäli toimennot sen mahdollistavat. Kokonaisuudessaan vuoden kertapalkitseminen voi olla enintään 2,5 prosenttia toimialan tulosbudjetin säännöllisen työajan palkkasummasta.

Kertapalkkioihin käytettävän rahamäärän kasvattaminen on sidottu toimialakohtaisiin rahoitusehtoihin ja talouden ennustamisen ajankohtaan. Liikelaitoksissa rahoitusehto voi toteutua talousarvion ja tulosbudjetin mukaisen liikeylijäämätavoitteen erikseen määritellyn ylitystason ylittämisestä. Liikeylijäämätavoitteen lisäksi liikelaitoksissa otetaan huomioon myös muut talousarvion ja tulosbudjetin tuottavuustavoitteet.

Työsuhdeasuntojen subventio

Talousarvioehdotuksessa on huomioitava, että vuoden 2023 alusta subventiomaksut laskutetaan toteutuneen tason mukaan. Vuonna 2022 kustannukset ovat menneet vain sotelle ja kaskolle vuoden 2019 mukaisten asuntokiintiöiden mukaisesti. Vuonna 2021 työsuhdeasumista subventoitiin 4,3 miljoonalla eurolla.

Työterveyshuollon laatukilpailutus

Työterveys Helsingin laatukilpailutus on talousarviossa vahvistettu tahtotila ja päätös kilpailuttamisesta tehtiin 1.6.2022 kaupunginvaltuustossa. Toiminta uuden toimijan kanssa alkaa tämänhetkisen suunnitelman mukaan 1.9.2023. Talousarviossa on jo asetettu kustannusarvio 468 per työntekijä, jolla palvelu tullaan toteuttamaan. Työterveyskulut budjetoidaan sisäisenä kuluna koko talousarviovuodeksi 2023 ja ulkoisena kuluna taloussuunnitelmavuosille 2024–2025.

Työkykyjohtamisen kyvykkyyden vahvistaminen

Helsingin kaupunki haluaa vahvistaa työkykyjohtamista ja työkykyriskien hallintaa. Kaupungin henkilöstöosastolle perustetaan esihenkilöiden konsultaatiopalvelu sekä keskitetty työkykykoordinaattori-tiimi, jonka tehtävänä on tukea toimialoja ja liikelaitoksia työkykyjohtamisessa. Näiden toimintojen kustannus tulee olemaan kansliassa.

27.6.2022

Kaupunkiyhteinen tuottavuustavoite

Kaupunkistrategian mukaisesti käyttötalousmenojen kasvua osaltaan ohjaa kaupunkioorganisaationa itsellemme asettamaan tuottavuustavoite 0,5 prosenttiyksikköä. Toimialojen lautakuntien ja kanslian tulee sisällyttää osaksi vuoden 2023 talousarvioehdotusta kaupunkiyhteinen toiminnan tavoite ja toimialakohtaiset mittarit kaupunkistrategian 0,5 % tuottavuustavoitteen toteuttamiseksi.

Säätiöiden ja osakeyhtiöiden pääomittamiset

Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston vuonna 2021 antaman, kunnan ja kuntayhtymän tuloslaskelman laatimista koskevan yleisohjeen perusteella säätiölle maksettavaa säädepääomaa käsitellään tuloslaskelman menona ja kirjaetaan yhteisöille myönnetyksi avustukseksi. Säätiöiden pääomittamiset on siis tehtävä kunnan käyttötaloudesta, eikä niitä voi kohdentaa investointien määrärahoista.

Säätiöön tehtyä sijoitusta ei täten kirjata taseen pysyvien vastaavien osakkeisiin ja osuuksiin, eikä omistusta eliminoida tytäryhteisön omistuksen eliminoinnin tavoin konsernissa. Säätiöiden peruspääomat esitetään konsernitaseessa peruspääoman jälkeen esitettävällä erillisellä rivillä ”Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat”, koska erät eivät ole vapaasti konsernin käytettävissä. Konserniyhteisöjen oman pääoman erät on eriteltävä konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa.

Kirjauskäytäntö tulee huomioida talousarvion 2023 valmistelussa Arkkitehtuuri- ja designmuseosäätiön sekä HAM Helsingin taidemuseosäätiön pääomittamisten yhteydessä.

Arkkitehtuuri- ja designmuseosäätiö

Kaupunginhallitus hyväksyi 29.3.2021 § 225 valtion ja kaupungin välisen yhteistyösopimuksen, jonka opetus- ja kulttuuriministeriö ja kaupunki olivat tehneet 24.3.2021 uuden arkkitehtuuri- ja designmuseon edistämiseksi.

Arkkitehtuuri- ja designmuseohankkeen pääomatavoitteeksi sovittiin yhteensä 150 miljoonaa euroa, josta valtion ehdollinen pääomitusosuus olisi 60 miljoonaa euroa, kaupungin vastaavasti 60 miljoonaa euroa ja yksityisen rahoituksen osuus 30 miljoonaa euroa. Kaupungin pääomitus toteutuu tasatahtia valtion kanssa vuosina 2023–2026. Vuosittaiset pääomituserät valmistellaan osana kunkin vuoden talousarviosuunnittelua. Kevään 2022 valmisteluvaiheen arvion mukaan kaupungin pääomituserät ovat 2 miljoonaa euroa vuonna 2023, 13 miljoonaa vuonna 2024, 10 miljoonaa vuonna 2025 ja 35 miljoonaa vuonna 2026.

HAM Helsingin taidemuseosäätiö

27.6.2022

Kaupunginhallitus päätti 13.12.2021 (§ 942) Helsingin taidemuseosäätiön perustamisesta pienellä pääomalla. Säätiön puitteissa on kevään 2022 aikana tehty tarkempia lisäselvityksiä, joilla on varmistettu taidemuseon edellytykset toimia säätiömuotoisena.

Syksyllä 2022 kaupunginvaltuuston päätettäväksi on tarkoitus esittää taidemuseon toiminnan ja henkilöstön siirtämistä perustettuun säätiöön. Esitys sisältää ehdotukset mm. henkilöstö- ja omaisuussiiirroista, säätiön talousmallista ja kaupungin makсамasta laitosavustuksen tasosta sekä säätiön kertaluontoisesta pääomittamisen tasosta.

Arkkitehtuuri- ja designmuseon (ADM) kiinteistöosakeyhtiö

Arkkitehtuuri- ja designmuseorakennuksen toteuttamista varten on tarkoitus perustaa kiinteistöosakeyhtiö, jonka valtio ja Helsingin kaupunki omistaisivat samansuuruisin osuuksin. Asia on kaupunginhallituksen käsittelyssä arviolta kesäkuussa 2022.

Hankkeen osapuolet valtio ja Helsinki varautuvat kattamaan perustettavan kiinteistöosakeyhtiön kustannuksia rakennushankkeen kehittämisen aikana vuosina 2022–2026 siten, että kummankin osapuolen osuus kustannuksista on yhteensä enintään 4,7 miljoonaa euroa (alv 24 %), 3,9 miljoonaa euroa (alv 0 %). Ensimmäisinä pääomitusvuosina on varauduttava alv:n maksamiseen, sillä kiinteistöosakeyhtiön alvstatuksen saaminen verottajalta voi kestää. Tavoitteena on, että kiinteistöosakeyhtiö on alv-velvollinen.

Kevään 2022 valmisteluvaiheen tilanteessa kiinteistöosakeyhtiön pääomitus erät olisivat seuraavat: 0,6 miljoonaa euroa vuonna 2022, 2,4 miljoonaa euroa vuonna 2023, 1,2 miljoonaa euroa vuonna 2024 ja 0,5 miljoonaa euroa vuonna 2025. ADM-kiinteistöosakeyhtiön pääomitus toteutetaan investointien määrärahoilla.

Kaupunginkanslian digitaalisen perustan nettobudjetoidun toiminnan yhtiöittäminen

Kaupunginvaltuusto päätti 1.6.2022 kaupunginkanslian digitaalisen perustan nettobudjetoitujen toimintojen siirtämistä perustettavalle kaupungin kokonaan omistamalle osakeyhtiölle. Uusi yhtiö aloittaa toimintansa 1.1.2023.

Kaupungin tulee varautua pääomittamaan uutta yhtiötä yhteensä 11,3 miljoonalla eurolla, josta 5 miljoonaa euroa vuonna 2023 ja 6,3 miljoonaa euroa vuonna 2024. Digitaalisen perustan pääomitus toteutetaan investointiosan määrärahoilla.

Toimialojen, virastojen ja liikelaitosten talousarvioehdotuksiin tulee budjetoida digitaalisen perustan ostot ulkoisina erinä talousarviovuodelle 2023 ja taloussuunnitelmiavuosille 2024–2025. Kaupunki ja yhtiö laativat palveluista palvelusopimuksen, joka määrittelee palvelujen sisällön ja hinnoittelun.

27.6.2022

Valtionperinnöt

Kaupunginhallituksen 8.6.2020 (§ 351) tekemän päätöksen mukaan valtionperinnönä kaupungille tulevien kuolinpesien varojen käyttötarkoitus on sosiaali- ja terveystoimialan sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan myöntämät avustukset toimintaa, jolla tuetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. 1.1.2023 sosiaali-, terveys- ja pelastustoimi rahoitetaan valtion yleiskatteellisella rahoituksella. Valtionperintöjen hakuperusteita ja käyttötarkoitusta koskeva päätös uudistetaan vuoden 2022 aikana ja päätöksestä jätetään pois organisaatorakenteeseen perustuva päätöksentekotaho. 8.6.2020 käyttötarkoituksen mukaisesti haettujen perintöjen osalta on selvityksessä, voiko ko. saatuja valtionperintövaroja jakaa eri päätöksentekotahon toimesta päätöksessä mainittuun käyttötarkoitukseen.

Valtionperinnöistä jaettavien avustusten vuosittainen määrä perustuu valtionperintöinä saatuihin tuloihin. Määrärahat osoitetaan Valtionperinnöt -talousarviokohdalta avustuksia jakavien toimivaltaisten tahojen käytettäväksi. Määrärahojen kohdentamisessa huomioidaan sotepe-uudistuksesta aiheutuvat muutokset ja toimintojen siirrot kaupungin järjestöavustustoiminnassa.

Kaupunginhallitus on vahvistanut 20.12.2019 vastaanotetun valtionperinnölle erillisen käyttötarkoituksen. Kyseistä valtioperintöä käytetään

- Järjestöavustuksiin, joilla tuetaan voimassa olevan strategiasuunnitelman toteuttamista helsinkiläisten terveys- ja hyvinvointierojen kaventamiseksi
- Avustuksiin kulttuuritoimintaan, joka lisää arkiaktiivisuutta ja eri väestöryhmien tasavertaista kohtaamista ja tekemistä eri kaupunginosissa

Kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti (9.11.2020 766 §) avustuksista päätettäessä huomioidaan kulloinkin voimassa oleva kaupunkistrategia ja kaupungin hyvinvointisuunnitelma. Vuonna 2022 avustuksilla tuettiin kaupunkiyhteisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteen ”vahvistetaan ikäihmisten hyvinvointia ja toimintakykyä parantamalla mahdollisuuksia liikkumiseen ja liikkeelle lähtöön” toteuttamista. Avustukset kohdennettiin iäkkäiden ihmisten hyvinvoinnin ja toimintakyvyn tukemiseen lisäämällä mahdollisuuksia liikkumiseen ja kulttuuritoimintaan. Vuodelle 2023 esitetään samaa kaupunkiyhteistä ikäihmisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitetta ja avustusten kohdentamista tähän toimintaan.

Vuokramallin muutos

Kaupungin sisäisessä vuokrauksessa käyttämää vuokramallia ollaan uudistamassa siten, että se olisi käyttöönotettavissa vuoden 2023 alusta. Kaupunkistrategian mukaisesti tilavuokrien määräytymisperiaatetta on tarkoitus kehittää siten, että perus-

27.6.2022

korjauksista aiheutuvat korotukset vastaavat tarkemmin peruskorjausten tosiasiallista elinkaarikustannusta. Vuokramallin uudistuksen yhteydessä on lisäksi tarkoitus toteuttaa maksulajiuudistus, joka parantaa tiedon läpinäkyvyyttä sekä kustannusvastaavuuden seurantaa.

Vuokramallia uudistettiin vuoden 2022 talousarvion yhteydessä ylläpitovuokrien määräytymisen osalta. Nyt valmistelussa oleva vuokramallin uudistus kohdistuu pääomavuokran osuuteen. Uuden vuokramallin vuokramuutosten vaikutukset käytötalouden määrärahoihin on mahdollista siirtymävaiheessa toteuttaa kaupunkistrategian menokasvutavoitteen näkökulmasta kustannusneutraalisti.

Ilmastobudjetti

Kaupunginvaltuuston päätti 23.6.2021 (§ 215), että kaupunki aloittaa ilmastobudjetoinnin valmistelun. Kaupunkistrategia korostaa kunnianhimoista ilmastovastuuta ja keskittymistä hiilineutraalisuuden tavoittelussa vaikuttavimpiin toimenpiteisiin. Hiilineutraali Helsinki -toimenpideohjelma on päivitetty näiden linjausten mukaisesti ja sen uusi rakenne toimii myös ilmastobudjettina.

Jatkossa Hiilineutraali Helsinki -toimenpideohjelman (HNH) toimenpiteet päivittyvät vuosittain ja päivitystyö sidotaan talousarviovalmistelun aikatauluun. Ilmastobudjetin eli Hiilineutraali Helsinki -toimenpideohjelman rakenne muodostuu seuraavista osista:

1. Kokonaishiilidioksidipäästöjen sekä merkittävimpien sektorikohtaisten (lämmitys, sähkö, liikenne) suorien päästöjen määrääarviot vuoteen 2030
 - arviossa mukana kaikki jo päätetyt, myös vielä toteuttamattomat hankkeet
2. Vuosittaiset talousarvion toiminnan tavoitteet, joilla tavoitellaan hiilineutraaliutta
3. Erillisrahoitustarpeet
 - laajempi ilmastotyön tuottojen, kulujen ja investointien tarkastelu tehdään ympäristötilinpidon kautta jälkikäteen
4. Päästövähennyspotentiaalin ja kustannusvaikutusten arvioit toimenpiteille, joilla on suora päästövaikutus (nk. kategoria 1 toimenpiteet)

Kaupunkistrategian mukaisesti HNH-ohjelman tavoitteena on lisätä vaikuttavuuttaan ja siksi se keskittyy entistä vahvemmin suoriin päästöihin. HNH-toimenpiteet ja talousarvioon tulevat toiminnan tavoitteet valmistellaan keskitetysti osana HNH-ohjelmaa. Toimenpiteet koskevat pääasiassa liikennettä, rakentamista ja energiaratkaisuja ja tällöin niiden päätoteuttajatahona kaupunkiorganisaatiossa on kaupunkiympäristön toimiala. Erityistä huomiota tulee kiinnittää niihin toimiin, joilla päästö-

27.6.2022

vähennyksiä saadaan aikaan investoinneilla, jotka maksavat itsensä takaisin lyhyessä ajassa, ja joiden voidaan osoittaa tuottavan säästöjä tai lisäävän kustannustehokkuutta suhteessa nykytilanteeseen tai tarjolla oleviin vaihtoehtoihin. Tällaisten investointien kokonaismäärästä laaditaan riittävän tarkka kokonaiskäsitys ja ne vietään toteutukseen määrätietoisesti. Investointien ohjelmoinnissa tulee varmistaa, että investointeja ohjataan kokonaisuutena, priorisoiden lakisäateisten palvelutarpeiden ja kokonaistaloudellisen omaisuuden hallinnan hankkeita sekä asuntotuotantotavoitteen ja kaupunkiuudistuksen toteuttamista edistäviä hankkeita. Kaikkien investointien suunnittelussa ja aikataulutuksessa tulee huolehtia siitä, että kaupunkistrategiassa määriteltyä alijäämätavoitetta ei ylitetä.

TA-rakenteen muutokset

Kaupunkiympäristön toimialan Palvelut ja luvat -palvelukokonaisuus siirtyy vuoden 2023 alusta bruttobudjetoinnista nettobudjettiin, ja sille perustettavan uuden talousarviokohdan valtuustoon nähden sitova taso on käyttötaloustulojen ja -menojen erotus eli toimintakate. Palvelut ja luvat -palvelukokonaisuus tuottaa pääosin viranomaispalveluita, joiden kustannukset katetaan pääosin asiakkailta perittävin maksuin. Siirtymällä nettobudjettiin voidaan kysyntään vastata joustavammin ja turvata viranomais toiminnan edellyttämät riittävät resurssit. Toiminnan johtamisessa ja kehittämisessä on jatkossa huomioitava entistä tarkemmin sekä tulojen että menojen osalta palveluiden kustannustehokkuus, kaupungin tuottavuustavoitteet ja toiminnan taloudellisuus. Tulojen tulee kasvaa vähintään menojen kasvua vastaavasti, ja mikäli tulojen määrä pienenee, talousarviokohdan menoja tulee sopeuttaa vastaavasti.

Sosiaali- ja terveystoimialan sekä pelastuslaitoksen vanhat talousarviokohdat poistuvat käytöstä vuonna 2023. Jatkossa sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla on yksi valtuustoon nähden sitova talousarviokohta. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala (Sotepe) esitetään talousarviossa erillisenä osana, jolla on omat käyttötalous-, tuloslaskelma-, investointi- ja rahoitusosat. Valtion rahoittaman sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan talous- ja toimintatietojen tulee olla vertailtavissa Suomen hyvinvointialueisiin. Käyttötalouden määrärahat perustuvat valtion rahoitukseen.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle perustetaan kaksi uutta talousarviokohtaa. Toiselle kootaan kaikki muiden tahojen täysimääräisesti rahoittama toiminta ja toiselle muiden tuottamiin palveluihin osoitettavat korvaukset ja avustukset.

Täysimääräisesti rahoitettavan toiminnan talousarviokohdan valtuustoon nähden sitova taso on toimintakate. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala huolehtii oppilashuollon psykologien ja kuraattorien palvelujen sekä kehitysvammaisten iltapäivä- ja lomatoiminnan palvelujen tuottamisesta sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalle.

27.6.2022

Sotepe maksaa palvelujen tuottamisen menot kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle. Lisäksi tälle talousarviokohdalle kohdennetaan ulkopuolisella hankerahoituksella järjestettävän toiminnan tulot ja menot.

Muiden tuottamien palvelujen korvausten ja avustusten talousarviokohdan valtuustoon nähden sitova taso on menot. Talousarviokohdalle kootaan yksityisten koulujen vuokramenot. Perusopetuksen lakisääteiset kotikuntakorvaukset, varhaiskasvatuksen yksityisen hoidon tuki ja kotihoidon tuki, perusopetuslain mukaisen iltapäivätoiminnan avustukset sekä muita yksittäisiä avustuksia.

27.6.2022

4. TALOUSARVIOALOITTEET

Lauta- ja johtokuntien on käsiteltävä talousarvioaloitteista annettavat lausunnot samanaikaisesti talousarvioehdotusten kanssa. Lausunnoissa on selvitettävä, miten aloitteessa esitetyt toimenpiteet on otettu huomioon talousarvioehdotuksessa.

Lausunnossa on yksiselitteisesti mainittava, kuinka paljon aloitteessa esitetty toimenpide lisää tai vähentää määrärahojen tarvetta ja onko nämä sisällytetty hallintokunnan talousarvioehdotukseen. Vastaavasti on ilmoitettava toimenpiteen vaikutukset suoritemääriin sekä sisältyvätkö muutokset talousarvioehdotukseen.

27.6.2022

5. TULOSBUDJETIT JA TOIMINTASUUNNITELMAT

Lautakunnat ja johtokunnat valvovat, että niiden alainen toiminta on kaupunkistrategian ja talousarvion sekä kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen asettamien tavoitteiden mukaista. Hallintosäännön mukaan toimialalautakunnat (10 luku 1§ 4 kohta) ja liikelaitoksen johtokunnat (11 luku 1§ 3 kohta) päättävät alaiselleen toiminnalle tulosbudjetin ja toimintasuunnitelman, jotka sisältävät talousarvioon perustuvat tulostavoitteet, tarvittavat toimenpiteet ja resurssit sekä toiminnasta kertyvät tulot ja aiheutuvat menot.

Lauta- ja johtokunnat hyväksyvät tulosbudjetit 14.1.2023 mennessä. Tulosbudjetit on lähetettävä tiedoksi sähköpostilla kaupunginkansliaan (kanslia.talousarvio@hel.fi). Tulosbudjetit on vietävä Tasku taloussuunnittelujärjestelmään.

Hallintosäännön (20 luku 2 §) mukaan tulosbudjetti ja toimintasuunnitelma laaditaan yksikköjaon mukaisesti. Yksikön päällikkö vastaa tulostavoitteiden saavuttamisesta ja tulosbudjetin toteuttamisen edellyttämistä toimenpiteistä. Lautakunnan hyväksymän tulosbudjetin tulee antaa riittävä kuva toimialan toiminnasta ja laajuudesta.

Lautakunnan tulosbudjetit on tehtävä vähintään palvelukokonaisuustasolla. Mikäli toimialan tarpeet edellyttävät määrärahojen varaamista toimialatasoisesti, tulee tämä huomioida toimialan tulosbudjetissa

Päätöksessään tulosbudjetista lautakunta voi oikeuttaa toimialajohtajan tai muun viranhaltijan päättämään määrärahojen tarkistamisesta eri yksiköiden (palvelukokonaisuuksien) välillä toimialan kokonaismäärärahojen puitteissa. Lautakunta päättää kokonaismäärärahojen puitteissa käyttötalouden ja investointien määrärahojen vastuhenkilöt ja heidän määrärahansa. Toimialajohtaja antaa tarvittaessa vastuuhenkilöille talousarvion ja tulosbudjetin noudattamista koskevia ohjeita.

Toimintasuunnitelmiin tulee sisällyttää tiivistelmä, joka sisältää keskeisimmät toimenpiteet vuonna 2023 strategian toteuttamiseksi sekä keskeisimmät toimialatason strategiamittarit. Kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosasto vastaa tiivistelmäpohjan ja ohjeiden toimittamisesta toimialoille loppuvuoden 2022 aikana.

Keskushallinnon, toimialojen ja liikelaitosten tulee ottaa huomioon kaupunginhallituksen talousarviokäsittelyssä esille nousseet painotukset toimintasuunnitelmissaan ja tulosbudjeteissaan.

Vuoden aikana kaupunginvaltuuston, kaupunginhallituksen ja lautakuntien päättämät määrärahamuutokset, -siirrot ja ylitysoikeudet viedään talouden suunnittelujärjestelmään (Taskuun). Määrärahamuutosten pohjalta tulee myös tulosbudjetti päivittää talouden suunnittelujärjestelmiin. Ennen tulosbudjettien päivittämistä tulee keskushallinnon, toimialojen ja liikelaitosten olla yhteydessä kaupunginkanslian talous- ja suunnitteluosastoon.

27.6.2022

Kaupunginhallitus päätti (13.1.2020 § 13), että Helsingin kaupungin tasa-arvohankkeen tulokset ja suositukset tulee huomioida toiminnan kehittämisessä sekä toimialojen talousarvioesitysten ja käyttösuunnitelmien laadinnassa. Toimialojen käyttösuunnitelmista (tulosbudjeteista) tulee käydä ilmi, millaisin toimenpitein sukupuolittietoista budjetointia edistetään. Lisätietoa löytyy vuoden 2023 talousarvio- ja taloussuunnitelmaehdotuksen 2023–2025 -valmisteluohjeista.

27.6.2022

6. VUODEN 2023 TALOUSARVIOEHDOTUKSEN VALMISTELUN AIKATAULU

Kaupunginhallitus merkitsi kokouksessaan 31.1.2022 (§ 82) tiedoksi vuoden 2023 talousarvioehdotuksen ja vuosien 2023–2025 taloussuunnitelmaehdotuksen käsittelyjärjestyksen seuraavasti:

Ma 13.6.	Khs esittely
Ma 20.6.	Khs päätös
To 25.8.	Sisäisten erien syöttö suunnittelujärjestelmä Taskuun
To 1.9.	Talousarvioehdotuksen syöttö suunnittelujärjestelmä Taskuun ja tekstinhallintajärjestelmä DM:ään
Ke 14.9.	Lautakuntien määräaika päättää TAE
To 27.10.	TAE-info ja jako Kh:lle
Ma 30.10.	Khs TA-esittely
Ma 7.11.	Khs TA-päätös
Ke 16.11.	Kvsto TA-esittely ja vero-% -päätös
Ke 23.11.	Kvsto TA-päätös

Liite 1. Investointiraami talousarviokohdittain ja alustava investointiohjelma 2023–2032

INVESTOINTIRAAMI 2023 JA ALUSTAVA INVESTOINTIOHJELMA 2023-2032

	RAAMI 2023	TS2024	TS2025	Alustava 2026	Alustava 2027	Alustava 2028	Alustava 2029	Alustava 2030	Alustava 2031	Alustava 2032
	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR	* 1.000 EUR
8 Investointiosa	771 486	726 076	702 938	715 946	709 657	694 233	712 600	702 152	703 246	705 000
8 01 Kiinteä omaisuus										
8 03 Kadut ja liikenneväylät, Kylkin käytettäväksi										
8 04 Puistot ja liikunta-alueet, Kylkn käytettäväksi	271 700	245 700	232 300	185 700	179 100	190 650	211 700	211 150	219 700	217 700
8 09 Kaupunkiuudistus, Kylkn käytettäväksi										
8 10 Suuret liikennehankkeet, Kylkin käytettäväksi										
802 Rakennukset, Kylkin käytettäväksi	296 586	281 926	264 038	266 446	259 657	277 233	274 900	263 152	267 246	265 000
805 Irtaimen omaisuuden perushankinta	54 580	49 880	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000
806 Arvopaperit	20 420	16 120	11 000	11 000	11 000	11 000	11 000	11 000	11 000	11 000
807 Muu pääomatalous	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
808 Projektialueiden infrarakentaminen, Khn käytettäväksi	127 200	131 450	144 600	201 800	208 900	164 350	164 000	165 850	154 300	160 300

Kaupunkitasoiseen tulos- ja rahoituslaskelmaan sisältyvän HKL-liikelaitoksen investointiohjelman 10-vuotinen kokonaisraami on noin 700 miljoonaa euroa. HKL:n taloussuunnitelmavuosien 2023 ja 2024 investointitasot tulee kaupunkitasoisen alijäämätavoitteen vuoksi mitoittaa lähelle talousarvion 2022 mukaisia taloussuunnitelmavuosien 2023 ja 2024 investointitasoja.